

Productschap Diervoeder

VERGADERING : OPENBAAR BESTUUR
DATUM : 14 FEBRUARI 2007
AGENDAPUNT : 5
BIJLAGE : OB-07-07

BETREFT **Concept jaarverslag 2006**

Bijgevoegd is het concept – jaarverslag PDV over 2006. Gekozen is voor eenzelfde opzet en redactionele vormgeving als vorig jaar, met een reductie in volume met ruim 10%.

Dit verslag is bedoeld voor de externe verantwoording naar toezichhouders en maatschappelijke organisaties. Voor de verantwoording naar de bedrijven wordt een populaire samenvatting gemaakt.

ADVIES

-

FINANCIËLE ASPECTEN

-

SOCIALE CONSEQUENTIES

-

VOORSTEL

Voorgesteld wordt het jaarverslag vast te stellen.

COMMUNICATIE

-

BIJLAGE(N) : 1

JAARVERSLAG PDV 2006

CONCEPT

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
Hoofdstuk 1 Organisatie.....	4
Toekomst PBO	4
Toekomstverkenning	5
Bestuur	5
Commissies	6
Secretariaat	6
Toezicht	9
Juridische Zaken.....	9
Hoofdstuk 2 Diervoederveiligheid en -kwaliteit.....	12
GMP+	12
(Inter)nationale samenwerking	15
Issues- en crisismanagement	16
Databanken	16
Hoofdstuk 3 Uniformering voederwaardering	19
Activiteiten van CVB	19
Hoofdstuk 4 Arbeid en arbeidsomstandigheden	21
Communicatie en informatievoorziening.....	21
Opleiding en scholing	21
Arbeidsomstandigheden en veiligheid	22
Hoofdstuk 5 Innovatie en ontwikkeling	24
Veevoedkundig onderzoek	24
Vleeskalveronderzoek	26
Hoofdstuk 6 Informatievoorziening en sectorcommunicatie.....	28
Communicatie.....	28
Informatievoorziening diervoederwetgeving	29
Hoofdstuk 7 Marktordening.....	30
Steunregeling mageremelkpoeder.....	30
Steunregeling gedroogde voedergewassen	30
Financieel belang.....	31
Hoofdstuk 8 Financiën.....	32
Balans en financiële risico's.....	32
Baten en lasten en financiële relaties	32
Financiële relaties.....	33
Heffingen	34
Bijlage 1 Samenstelling algemeen bestuur PDV	36
Samenstelling Dagelijks Bestuur	37
Bijlage 2 Samenstelling van commissies	38
Bijlage 3 Secretariaat van het Productschap Diervoeder.....	43
Bijlage 4: lijst van afkortingen	44

VOORWOORD

In 2006 stond het Productschap Diervoeder stil bij het 50-jarig bestaan van de productschappen. Het PDV vierde dit heugelijke feit samen met andere productschappen en op gepaste wijze tijdens een bijeenkomst in mei op de Keukenhof. Niet alleen tijdens deze feestelijke bijeenkomst werd stilgestaan bij het nut en de noodzaak van de PBO. Het vormde ook de kern van een discussie die de Tweede Kamer der Staten-Generaal in het verslagjaar heeft gevoerd naar aanleiding van het kabinetsstandpunt over de toekomst van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Dit als vervolg op de in 2005 door alle pbo's uitgevoerde strategische toekomstverkenningen en draagvlakonderzoek.

In deze discussie hebben kabinet en parlement ook het PDV een spiegel voorgehouden over het functioneren en de positie binnen de sector en de samenleving. De positieve uitkomst van de discussie heeft ons echter gesterkt in de overtuiging dat de veranderde werkwijze van het PDV een juiste beslissing is geweest. In het jubileumjaar is het PDV, overeenkomstig de eigen toekomstverkenning, overgegaan tot het onderbrengen van zijn activiteiten in programma's en projecten met een looptijd van maximaal vier jaar. Het automatisme van langjarige werkzaamheden is daarmee verleden tijd.

Wij verwachten met deze nieuwe werkwijze het werk meer herkenbaar voor de achterban te kunnen uitvoeren. Werkgeversorganisaties en vakbonden krijgen zo veel nadrukkelijker te bepalen of een activiteit al dan niet moet worden voortgezet. Het wordt voor de financiers van het schap inzichtelijker waar het bijeengebrachte geld naartoe gaat en al dan niet naartoe zal moeten blijven gaan. Daarmee is het profijtbeginsel in de meest brede zin doorgevoerd.

Wij realiseren ons dat het Productschap Diervoeder met deze werkwijze een voorlopersrol vervult. Maar we zijn ervan overtuigd dat dit de weg is die het schap heeft te gaan, wil het ook in de toekomst op voldoende draagvlak binnen de eigen achterban kunnen blijven rekenen.

Theo Meijer
voorzitter

Johan den Hartog
secretaris

HOOFDSTUK 1 ORGANISATIE

Het Productschap Diervoeder (PDV) is een publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie voor de diervoederkolom, waarin ondernemers en werknemers samenwerken. De missie van het productschap is vastgelegd in artikel 71 van de Wet op de bedrijfsorganisatie (1998): een het algemeen belang dienende bedrijfsuitoefening door de ondernemingen, waarvoor zij is ingesteld, te bevorderen, alsmede het gemeenschappelijk belang van die ondernemingen en van de daarbij betrokken personen te behartigen.

Op grond hiervan heeft het PDV als algemene doelstelling: de behartiging van de gemeenschappelijke belangen, zijnde afstemming en samenwerking tussen de opeenvolgende schakels van de productiekolom (ketengerichtheid) en de bevordering van een het algemeen belang dienende bedrijfsuitoefening in de diervoederkolom.

Het productschap is ingesteld voor ondernemingen die:

- voedergewassen telen;
- (grondstoffen voor) diervoeder als bijproduct verkrijgen;
- producten van welke aard dan ook verwerken tot diervoeder(grondstoffen), dan wel diervoeder(grondstoffen) verwerken;
- grondstoffen voor diervoeder verhandelen;
- diervoeders vervoederen.

Toekomst PBO

De in 2005 gehouden draagvlakmetingen en de daarop gebaseerde toekomstverkenningen hebben in mei 2006 geleid tot een kabinetsstandpunt. Het standpunt hield in grote lijnen in dat de PBO een waardevol instrument is om specifieke zaken in de samenleving te organiseren. Wel vindt het kabinet dat er sprake moet zijn van modernisering. Deze modernisering betreft versterking van het toezicht op het (bestuurlijk) functioneren van de product- en bedrijven, grotere invloed van (niet-)georganiseerde ondernemers op de besluitvorming en vergroting van de transparantie.

Het kabinet heeft besloten dat er een wettelijk verankerde code voor goede besturing en publieke verantwoording moet komen. Deze code is in het verslagjaar onder leiding van de SER ontwikkeld. In de code worden zaken geregeld als:

1. bestuur- en besluitvormingsprocessen
2. publieke verantwoording
3. klachtenbehandeling
4. zo laag mogelijke administratieve lasten
5. openheid in financiële zaken

Het is de bedoeling dat de code begin 2007 wordt vastgesteld.

Daarnaast behelst het kabinetsstandpunt het meer betrekken bij de besluitvorming van de (vaak heffingsplichtige) ondernemers, inclusief degenen die niet lid zijn van een brancheorganisatie. Hiervoor moeten open communicatielijnen worden ontwikkeld en bindende draagvlakpeilingen worden gehouden. Ten slotte is er de wens om meer informatie aan de onder de schappen ressorterende bedrijven te verstrekken over de werkwijze en inspraakmogelijkheden van de organisatie. Internet speelt hierbij een belangrijke rol.

Toekomstverkenning

Het Productschap Diervoeder lag in het verslagjaar op koers met de verlaging van de kosten en de aanpassing van zijn werkwijze. De begroting daalde met 10% naar bijna 7 miljoen euro. De begroting is ruim 0,7 miljoen euro lager dan die van 2005. Het PDV realiseert daarmee in 2007 de helft van de beoogde bezuiniging in de periode tot en met 2009. Die doelstelling voor de kostenreductie komt voort uit de Strategische toekomstverkenning PDV 2010, die vorig is uitgevoerd. De financiering van de kosten van het PDV is meer dan voorheen voor rekening van de direct belanghebbenden. Als gevolg daarvan daalt de opbrengst van algemene heffingen, maar stijgen de bestemmingsheffingen en retributies.

Daarnaast is al het werk ondergebracht in tijdelijke programma's en projecten. Deze kennen een looptijd van maximaal vier jaar. Het automatisme van langjarige werkzaamheden is daarmee verleden tijd. Ook is het werk meer herkenbaar voor de achterban. De programma's zijn:

- diervoederkwaliteit en -veiligheid;
- uniformering voederwaardering;
- arbeid en arbeidsomstandigheden;
- innovatie en ontwikkeling;
- informatievoorziening en sectorcommunicatie;
- medebewindstaken

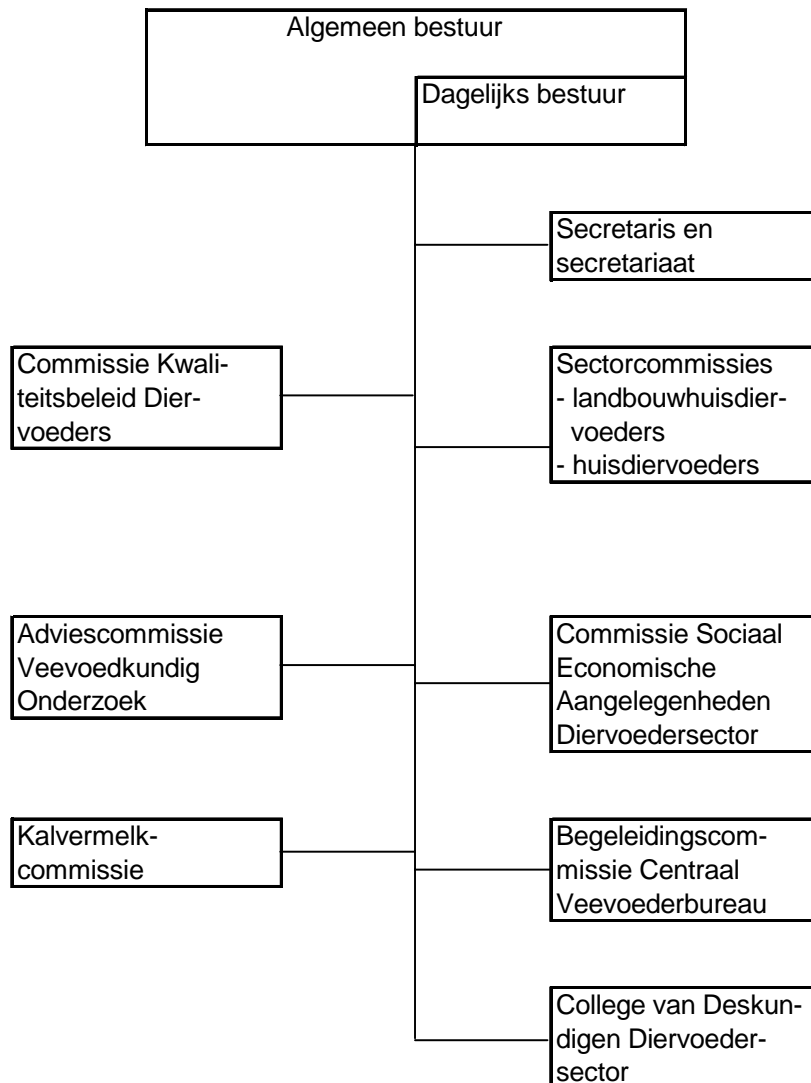
Bestuur

Het (algemeen) bestuur bepaalt het beleid van het productschap. Hierbij laat het bestuur zich adviseren door commissies die zijn ingesteld voor de verschillende beleidsterreinen. Het dagelijks bestuur is vooral belast met het financieel beheer en organisatorische aangelegenheden. De dagelijkse werkzaamheden van het productschap worden verricht door de secretaris en de verschillende bureaus van het secretariaat, met ondersteuning van derden.

In het (algemeen) bestuur hebben vertegenwoordigers van ondernemers- en werknemersorganisaties in de diervoedersector zitting. Het dagelijks bestuur wordt uit het (algemeen) bestuur benoemd. De samenstelling van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur is weergegeven in bijlage I. De voorzitter bekleedt een onafhankelijke positie. Hij wordt benoemd door de Kroon. De secretaris – geen bestuurslid – is benoemd door het bestuur.

Vertegenwoordigers van de Ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, van Economische Zaken, van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid adviseren het bestuur door een ministeriële vertegenwoordiger bij de vergaderingen. Deze vertegenwoordigers hebben, evenals de voorzitter en de secretaris, geen stemrecht.

Commissies

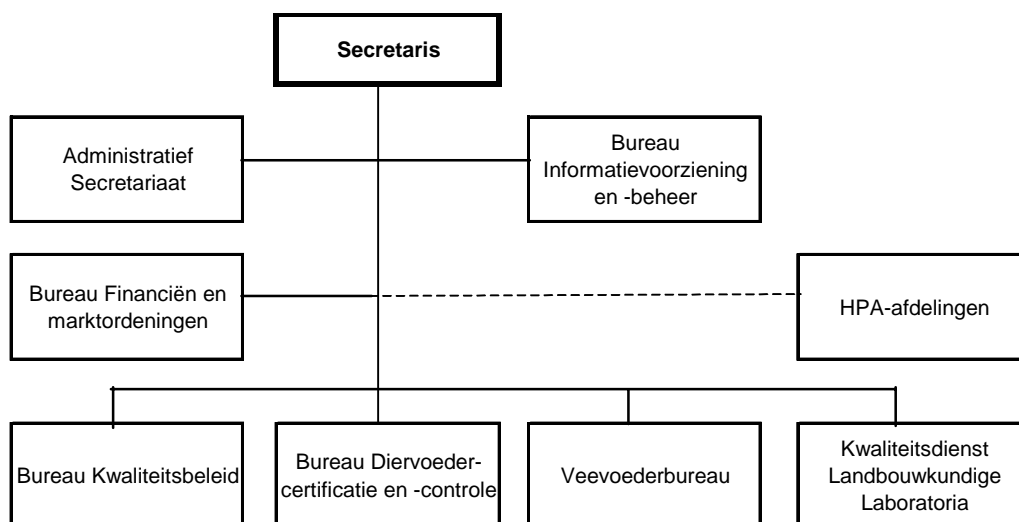

In het verslagjaar kende het Productschap Diervoeder de volgende adviescommissies:

Secretariaat

Het secretariaat is het ondersteunende en uitvoerende apparaat van het productschap. Het verricht taken voor het bestuur, het dagelijks bestuur en de commissies. Daarbij is het onder meer belast met de voorbereidende en uitvoerende werkzaamheden die voortvloeien uit (wettelijke) taken en verantwoordelijkheden van het bestuur en de door het bestuur genomen besluiten. Voor een aantal uitvoerende taken van het productschap zijn aparte diensten opgericht. Bovendien wordt het secretariaat ondersteund door diensten van derden.

Het organisatieschema van het secretariaat ziet er als volgt uit:

De secretaris heeft de algemene leiding van het secretariaat en is eindverantwoordelijk voor het functioneren van het secretariaat en alle aan derden uitbestede werkzaamheden jegens het bestuur. Tot de taken van de secretaris behoren:

- het leiding geven aan de organisatie en de aan derden uitbestede werkzaamheden;
- het vaststellen van beleidsvoorstellen die worden voorgelegd aan commissies en bestuur;
- (crisis)communicatie naar de media;
- externe vertegenwoordiging op strategisch niveau;
- periodieke verantwoording en rapportage aan het (dagelijks) bestuur.

Het Administratief Secretariaat verricht administratieve en secretariële werkzaamheden ten behoeve van de secretaris en de in Den Haag gevestigde organisatie-eenheden.

Bureau Informatievoorziening en –beheer

Het Bureau Informatievoorziening en -beheer ondersteunt de gestructureerde informatievoorziening en het beheer van de informatie- en communicatiesystemen van het productschap. Het bureau heeft de volgende taken:

- de eerste opvang van telefonische vragen over kwaliteitsregelingen en certificatie en het beheer van vraag- en antwoordlijsten;
- de coördinatie van inhoud en lay-out van diverse publicaties en gestructureerde informatievoorziening;
- ondersteuning ten behoeve van de communicatiestrategie;
- het onderhoud en het beheer van de website, het beheer van de software van de PDV-databanken en de ontwikkeling en het beheer van het geautomatiseerde informatie- en communicatiesysteem.

Bureau Financiën en Marktordeningen

Het Bureau Financiën en Marktordeningen vervult een ondersteunende rol met betrekking tot beleid en beheer aangaande financiën en marktordeningssystemen. Het bureau heeft de volgende taken:

- de coördinatie en de beleidsmatige aansturing van de uitvoering van EU-marktordeningssystemen voor de diervoedersector door het Hoofdproductschap Akkerbouw;
- de ondersteuning met betrekking tot het financieel beheer (budgetbewaking, betalingen, coördinatie en bewaking inning heffingen en retributies door het HPA) en het opstellen van de begroting en jaarrekening.

Bureau Kwaliteitsbeleid

Het Bureau Kwaliteitsbeleid biedt ondersteuning op beleidsontwikkeling en informatievoorziening van kwaliteitsaspecten en wettelijke regelingen. Het gaat hierbij om regulering, standaardisering en uniformering van eisen aan producten, processen, kwaliteitssystemen en meetmethoden. Het bureau heeft onder meer de volgende taken:

- de ondersteuning met betrekking tot de voorbereiding en informatievoorziening van EG- en nationale regelgeving en autonome regelgeving;
- het beheer van het GMP⁺-certificatieschema diervoedersector;
- de coördinatie van normalisatiewerkzaamheden op het gebied van analysemethoden;
- de coördinatie van het early warning system;
- de coördinatie van crisiscommunicatie;
- het beheer van de MINAS-regeling voor de diervoedersector;
- het oplossen van veterinaire exportbelemmeringen door Veterinair Informatiepunt;
- de beoordeling en de afgifte van 'free sale'-certificaten voor gemedicineerde voeders.

Bureau Coördinatie Diervoedercertificatie en –controle

Het BCD is een uitvoerend bureau, belast met de coördinatie, harmonisatie en aansturing van de uitvoering van de certificatie en monitoring door externe certificatie-instellingen. Tot de taken van het bureau horen onder andere:

- acceptatie van een toezicht op certificatie-instellingen;
- de harmonisatie van de uitvoering van de certificatie;
- het beheer van de Databank gecertificeerde bedrijven;
- de coördinatie van de uitvoering van de monitoring.

Veevoederbureau

Het Veevoederbureau heeft drie taakvelden:

- het beheer van de CVB-producten m.b.t. uniformering van voederwaardering;
- het coördineren van onderzoek door of vanwege het productschap;
- het beheren van een aantal databanken van het PDV met betrekking tot de uniformering van voederwaardering en borging van voedselveiligheid, te weten: de Databank Voederwaardekenmerken Voedermiddelen, de Databank Risicobeoordeling Voedermiddelen en de Databank Ongewenste Stoffen en producten.

Kwaliteitsdienst Landbouwkundige Laboratoria

De Kwaliteitsdienst Landbouwkundige Laboratoria (KDLL) heeft als doel landbouwkundige laboratoria zich onafhankelijk en betrouwbaar te laten toetsen of zij in kwalitatieve zin voldoende presteren in vergelijking met vakgenoten. De KDLL draagt zo bij aan het kwaliteitsbeleid van de diervoedersector. Hiertoe worden de volgende activiteiten ontplooid:

- het organiseren van ringonderzoeken;
- het bevorderen van het gebruik van uniforme testprocedures;
- het valideren van analysemethoden in het kader van normalisatiewerkzaamheden.

De uitvoering van deze werkzaamheden is uitbesteed aan TNO Voeding te Zeist.

Externe ondersteuning

Een groot aantal administratieve werkzaamheden en facilitaire taken worden voor het productschap uitgevoerd door het Hoofdproductschap Akkerbouw. Het HPA is de facilitaire voorziening van de productschappen Granen, Zaden en Peulvruchten, Wijn en Diervoeder.

Toezicht

Het toezicht op het Productschap Diervoeder berust bij verschillende toezichthouders. Dit jaarverslag wordt toegezonden aan de Sociaal-Economische Raad (SER) en de rijksoverheid. Verder kan het toezicht als volgt worden onderverdeeld:

- Van de SER is goedkeuring vereist voor de begroting, de jaarlijkse verordeningen voor de vaststelling van heffingen en retributies en overige autonome verordeningen. Bovendien wijst de raad de werkgevers- en werknemersorganisaties aan die op basis van hun representativiteit binnen de diervoedersector het recht hebben bestuursleden te benoemen. De SER toetst om de vier jaar de representativiteit van deze organisaties.
- De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is politiek verantwoordelijk voor de productschappen. Het productschap legt aan de minister iedere vier jaar verantwoordelijkheid af over het eigen functioneren. Bovendien stuurt het PDV de minister vierjaarlijks een evaluatie van de eigen verordeningen.
- De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit toetst de fondsheffingen van het PDV aan de EU-regeling opdat ongeoorloofde steun aan het bedrijfsleven wordt voorkomen. Deze toets wordt zo nodig ook door de EU zelf uitgevoerd. Verordeningen die strafbepalingen bevatten hebben goedkeuring van de minister nodig. Dit geldt ook voor verordeningen die procedureel niet vooraf zijn aangekondigd in het Mededelingen- en Verordeningenblad Bedrijfsorganisatie.

Juridische Zaken

Het productschap is als publiekrechtelijk bedrijfsorgaan gerechtigd algemeen verbindende voorschriften (verordeningen en besluiten) voor de diervoedersector vast te stellen. Verordeningen moeten door de Sociaal-Economische Raad, de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (en eventueel betrokken andere ministers) of door beide worden goedgekeurd en daarna gepubliceerd. Besluiten behoeven alleen gepubliceerd te worden.

Voor de bedrijfsgenoten bestaat de mogelijkheid tegen beslissingen van het productschap bezwaar te maken en eventueel tegen de beslissing op bezwaar in beroep te gaan bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb). De termijn voor beide procedures is zes weken. In dit verslagjaar liggen geen beroepszaken bij het CBb voor.

Gerechtelijke procedures

Eind 2005 verklaarde het Hof van Justitie de wijziging van de mengvoederrichtlijn 79/373/EEG met betrekking tot de vermelding van de gewichtspercentages van de voedermiddelen in mengvoerders verbindend. Hierop zijn de Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie (Nevedi) samen met het Productschap Diervoeder opnieuw naar de voorzieningenrechter gestapt. Het verzoek is de buitenwerkingstelling van de betreffende artikelen van de Regeling diervoeders van de Minister van LNV, waarmee de richtlijn is geïmplementeerd in de nationale regelgeving. Daarnaast wordt de voorzieningenrechter gevraagd om de geldigheid van de communautaire wijzigingsrichtlijn opnieuw aan het Hof van Justitie voor te leggen. Dit verzoek is gebaseerd op:

- een rapport waaruit blijkt dat zeker tweederde van de lidstaten geen verband ziet met volksgezondheid;
- de nieuwe Hygiëneverordening 183/2005 die de traceerbaarheid regelt;
- de mogelijkheid van misleidende etikettering;
- de verwachting dat met het oog op vereenvoudigde regelgeving de verplichting tot open declaratie komt te vervallen.

De voorzieningenrechter heeft de wensen van Nevedi en het productschap deze keer niet ingewilligd. De rechter ziet de aangevoerde argumenten niet als nieuwe feiten. Deze waren bij de vaststelling van de betrokken richtlijn in 2002 nog niet bekend en kunnen dan ook de geldigheid van de richtlijn niet aantasten. Het is aan de regelgever om de richtlijn zo nodig aan te passen aan latere feiten en omstandigheden.

Nevedi en het productschap zijn in november 2006 tegen deze uitspraak in (hoger) beroep gegaan. De uitkomst hiervan was in het verslagjaar nog niet bekend.

Verordeningen en besluiten

In het verslagjaar heeft het bestuur van het Productschap Diervoeder de volgende verordeningen en besluiten vastgesteld:

Verordeningen

- 15-02-2006 Wijziging I Verordening PDV retributies diervoedersector jaar 2006 inhoudende vaststelling van de retributietarieven voor het certificatieschema GMP⁺: 2006.
- 28-11-2005 Verordening PDV herziene begroting 2006 inhoudende vaststelling van de herziene begroting van baten en lasten voor 2006.
Verordening PDV begroting 2007 inhoudende vaststelling van de begroting van baten en lasten voor 2007.
Verordening PDV financieringsheffing jaar 2007 tot vaststelling van de tarieven van de financieringsheffing voor 2007.

Besluiten

- 15-02-2006 Wijziging III Besluit PDV sectorcommissies 2000 tot het toekennen van een zetel aan Nevedi in de Sectorcommissie Huisdiervoeders.
Wijziging I Besluit PDV Centraal College van Deskundigen Diervoedersector 2005 tot het toekennen van één zetel in de geleding 'overig diervoeder en – diervoedergrondstoffenindustrie' aan de Vereniging Verwerkers Slachtbijproducten als rechtsopvolger van de Bond van Verwerkers van Dierlijke Vetten.
Besluit PDV goedkeuring wijziging I Reglement op het gebruik van en toezicht op beeldmerk productcertificatie SKV 2005 tot het bewerkstelligen van het voldoen van de SKV aan de eisen die worden gesteld aan accreditatie volgens EN 45011.
- 07-06-2006 Besluit rekening van baten en lasten Productschap Diervoeder over 2005 tot vaststelling van de rekening van baten en lasten.
Besluit PDV goedkeuring wijziging XXIII Controle- en sanctiereglement SKV 1999 in verband met het vervallen van de Regeling hormonen en bèta-agonisten en het aanwijzen van de SKV als certificerende instelling in het kader van de productcertificering.
- 28-11-2005 Wijziging II Besluit PDV Centraal College van Deskundigen Diervoedersector 2006 tot het toekennen van één zetel in de geleding 'Detailhandel' aan het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel.
Besluit PDV goedkeuring wijziging XXIII huishoudelijk reglement SKV 1991 tot aanpassing van het huishoudelijk reglement aan het nieuwe Productcertificatie Reglement SKV 2005.
Besluit PDV goedkeuring wijziging XXIV controle- en sanctiereglement SKV 1999 in verband met het intrekken van de Regeling hormonen en bèta-agonisten.

Geschillencommissie

Bij het productschap berust het secretariaat van de Geschillencommissie Kwaliteitsgarantie Vleeskalversector SKV 1991.

HOOFDSTUK 2 DIERVOEDERVEILIGHEID EN -KWALITEIT

De Nederlandse diervoedersector is wereldwijd koploper als betrouwbare leverancier van veilige producten. Alle schakels in de diervoederketen stellen strenge veiligheidseisen aan de producten. Het Productschap Diervoeder bevordert dit door - in overleg met het bedrijfsleven binnen de dierlijke productieketen - sectorbreed kwaliteitsbeleid te ontwikkelen. De bedrijven zelf vertalen dit beleid vervolgens naar hun bedrijfsspecifieke situatie.

GMP⁺

Een belangrijke peiler onder de borging van voedselveiligheid is het GMP⁺-certificatieschema diervoedersector 2006, kortweg GMP⁺ 2006 Opgezet in 1992, heeft het een ontwikkeling doorgemaakt tot een wereldwijde, toonaangevende borgingssystematiek, die regelmatig en voor de laatste keer grondig in 2005 opgezet is. De hoeder van het schema is het Centraal College van Deskundigen Diervoedersector (CCvDD). Het college adviseert over het certificatieschema en begeleidt het functioneren ervan.

Aanscherping leveranciersbeoordeling

In 2006 heeft het Productschap Diervoeder de eisen aan leveranciersbeoordeling voor diervoeder verscherpt en meer geüniformeerd, hoewel de besluitvorming eind 2006 nog was afgerond. Met de aanscherping van de leveranciersbeoordeling heeft de diervoedersector een belangrijke wens van de zuivel- en vleessector ingewilligd. Essentie van de nieuwe aanpak is dat de leverancier en de ontvangers van de grondstoffen informatie uitwisselen over het product en de beheersing van het productieproces. De afnemer krijgt zo goed inzicht in eventuele risico's van de grondstof. De afnemer kan daar zijn eigen productieproces en -beheersing op afstemmen, als hij besluit van de betrokken leverancier af te nemen. De aanpassing legt zo de verantwoordelijkheid voor goed en veilig (geproduceerd) diervoeder bij zowel de leverancier als de afnemer. Daarnaast leidt de aanpassing tot maximale transparantie, vanwege het voornemen om de resultaten van de leveranciersbeoordelingen in een centrale database bij het PDV op te nemen. Dit is efficiënt voor de leveranciers en levert de afnemers een goed en actueel inzicht in de veiligheid van de grondstoffen.

Nieuwe opzet monitoring in GMP⁺

Het PDV heeft in het verslagjaar een nieuwe opzet van de monitoring in het GMP⁺-certificatieschema geïntroduceerd. Nadat duidelijk is welke contaminanten in een voedermiddel (sectorbreed) kunnen voorkomen, kan een diervoederbedrijf de monitoringsverplichting vaststellen aan de hand van een formule. Deze formule houdt rekening met historie, herinfectiegevaar en de ernst van de contaminatie. Aan de hand van deze uitkomst kan een producent vaststellen hoe vaak er bemonsterd moet worden en of er eventueel beheersmaatregelen getroffen moeten worden.

De nieuwe opzet past in het kader van uitwisselbaarheid met de certificatieschema's van en het Belgische OVOCOM en het Duitse QS. In deze schema's zijn monitoringsverplichtingen opgenomen. GMP⁺ ging totnogtoe meer uit van de eigen verantwoordelijkheid van bedrijven. Met de nieuwe monitoringsopzet is het productschap erin geslaagd om de uitwisselbaarheid te vergroten, en tegelijkertijd een dynamisch, effectief en op maat gesneden systeem aan te bieden waarbij de administratieve lasten voor het bedrijfsleven beperkt blijven.

Certificering en controle

Veilig voer moet streng worden gecontroleerd. Onafhankelijke certificatie-instellingen (ci) voeren in het kader van het GMP⁺-certificatieschema diervoedersector 2006 de certificering en controle uit. Het Productschap Diervoeder stelt hiervoor de richtlijnen vast, op aangeven van het Centraal College van Deskundigen Diervoedersector. Het Bureau Coördinatie Diervoedercontrole en -certificatie (BCD) van het productschap controleert de ci's vervolgens.

De wereldwijde tendens om de borging van diervoederveiligheid op een hoger niveau te brengen was ook in 2006 goed merkbaar. Zo groeide het aantal GMP⁺-gecertificeerde bedrijven flink, tot ver boven de 7.000 (zie tabel). Wel was er een afname in het aantal geaccepteerde ci's. Wereldwijd zijn er 31 geaccepteerde certificatie-instellingen, met in totaal 370 auditoren die GMP⁺-audits mogen uitvoeren. Verder is - ondanks de toename van gecertificeerde bedrijven - in 2006 van 657 bedrijven het GMP⁺-certificaat ingetrokken (2005: 573). In de meeste gevallen betrof het een eigen verzoek.

GMP⁺-gecertificeerde bedrijven

	GMP ⁺ -gecertificeerde bedrijven			Geaccepteerde certificerende instellingen			Geaccepteerde auditoren		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Nederland	1.995	2.070	2.132	14	14	12	107	119	137
Duitsland	2.718	3.554	3.796	16	15	16	107	119	134
Europa overig	553	615	748	3	4	2	48	56	57
Noord- en Zuid-Amerika	341	347	359	2	1	1	29	28	22
Azië	150	150	184	1	1	0	21	25	18
Afrika	4	14	14	0	0	0	2	2	1
Oceanië	6	1	3	0	0	0	1	1	1
Totaal	5.767	6.751	7.236	35	36	31	315	350	370

Bron: PDV

Aanscherping toezicht op ci's

In het verslagjaar heeft het BCD zich ingezet op een verhoging van de kwaliteit in de certificering en controle. Hiertoe zijn de handhavingsinstrumenten actiever en effectiever ingezet. Dit heeft ertoe geleid dat van drie certificatie-instellingen de acceptatie is ingetrokken. Het BCD wil desondanks in de ci's nadrukkelijk een partner vinden om gezamenlijk de dievoederveiligheid beter te kunnen borgen.

Zo fungeert het BCD als platform voor kennisuitwisseling. Enerzijds licht het PDV de auditoren voor over nieuwe ontwikkelingen binnen certificering en controle. Anderzijds wil het schap vanuit de praktijk weten hoe het certificatieschema wordt uitgevoerd en waar verbeteringen mogelijk zijn. Hiertoe is het harmonisatieoverleg in 2006 op andere leest geschoeid. Waar voorheen alle auditoren verplicht waren dit overleg bij te wonen, kunnen ci's een coördinator afvaardigen. Dit bespaart beide partijen veel tijd en geld.

Verder heeft het BCD in 2006 besloten het jaarlijkse verplichte examens voor auditoren en vrijstelling voor het volgende examen te verlenen aan iedere auditor die een overallscore behaalt van minmaal 75%. Auditoren die echter zakken voor zowel het examen als herexamen, verliezen hun acceptatie voor ten minste een half jaar. Ook hiermee verwacht het productschap een kwaliteitsimpuls te geven aan de geaccepteerde auditoren.

Door BCD uitgevoerde audits

	co-audit			parallelaudit			audit bij ci		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
aantal audits	17	45	40	10	29	33	22	31	32
geconstateerde tekortkomingen	25	25	32	3	17	28	37	44	99

Bron: PDV

Een goed voorbeeld van de striktere handhaving door het BCD is te zien in bovenstaande tabel. Het geeft een overzicht van de co-audits, waarbij een auditor van de BCD tijdens een audit toeziet op de controle door de ci, een parallelaudit, waarbij een BCD-auditor het werk van de ci na verloop van tijd nagaat en de controle van de ci zelf. Over de gehele linie zijn de ci's en auditoren kritischer getoetst, wat heeft geleid tot een groter aantal bevindingen.

Door ci's uitgevoerd audits

	initiële audit			tussentijdse audit			verlengingsaudit		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
ontvangen rapportages	982	1.151	1.099	1.477	5.034	6.382	636	417	799
geconstateerde categorie 1-tekortkomingen	0	0	2	24	25	47	0	0	0
geconstateerde categorie 2-tekortkomingen	277	290	450	318	1.353	1.130	173	88	122
geconstateerde categorie 3-tekortkomingen	2.619	3.292	2.518	2.980	10.256	11.071	2.057	1.033	1.808

Bron: PDV

In bovenstaande tabel is aangegeven hoeveel audits wereldwijd hebben plaatsgevonden en hoeveel tekortkomingen zijn geconstateerd. Bij een categorie 1-tekortkoming wordt het bedrijf onder verscherpte controle geplaatst of kan het certificaat onmiddellijk worden geschorst of ingetrokken. Bij een categorie 2-tekortkoming krijgt het bedrijf een aanwijzing om het geconstateerde onmiddellijk te herstellen. Bij een categorie 3-tekortkoming gaat het om een – vaak administratieve – onvolkomenheid die bij een volgende audit verholpen moet zijn.

De cijfers laten zien dat het steviger toezicht op de ci's zijn vruchten heeft afgeworpen. Zo zijn in er 2006 aanzienlijk meer bedrijven (452) geweest, die vanwege geconstateerde tekortkomingen in categorie 1 of 2 geen GMP⁺-certificaat ontvingen. Ook de forse toename in categorie 1-tekortkomingen bij tussentijdse audits wijst erop dat bedrijven kritischer tegen het licht worden gehouden.

GMP⁺ erkend als internationale certificatiestandaard

In het verslagjaar heeft de Raad voor Accreditatie (RvA) het GMP⁺-certificatieschema erkend als internationale certificatiestandaard. Door deze erkenning krijgt het GMP⁺-certificaat een hogere status, waardoor het te vergelijken is met standaarden als HACCP en ISO. De erkenning van GMP is daarmee een volgende stap in de kwaliteitsborging van de diervoedersector.

Voor de positie en verantwoordelijkheid van het Centraal College van Deskundigen Diervoedersector voor de uitvoering van het productcertificatiesysteem gaf de RvA een positieve

NEN-EN 45011-beoordeling. Met de erkenning kunnen certificerende instellingen door de RvA worden geaccrediteerd voor GMP⁺. Als een geaccrediteerde instelling een GMP⁺-certificaat afgeeft, heeft dit een RvA-keurmerk. Dit vergroot de waarde van het certificaat.

(Inter)nationale samenwerking

Voederveiligheid houdt natuurlijk niet op bij de eigen keten of de Nederlandse grens. Van daar dat samenwerking - zowel nationaal als internationaal - voor het bedrijfsleven van groot belang is. Het Productschap Diervoeder treedt namens de sector regelmatig op als gesprekspartner.

OVOCOM en QS

Begin 2006 werden de GMP-schema's van het Belgische OVOCOM en het Productschap Diervoeder uitwisselbaar verklaard. Door de uitwisselbaarheid kunnen GMP-gecertificeerde bedrijven in België en Nederland zonder problemen aan elkaar diervoeders leveren. Bij levering door een OVOCOM GMP-gecertificeerd bedrijf aan een PDV GMP⁺ gecertificeerd bedrijf dient het OVOCOM GMP-gecertificeerd bedrijf zeker te stellen dat van elk aangekocht voedermiddel een risico-beoordeling in de Databank Risicobeoordelingen Voedermiddelen (www.pdv.nl) is opgenomen. Dit dient contractueel vast te liggen met de PDV GMP⁺ gecertificeerde afnemer. Deze aanvullende voorwaarden worden getoetst tijdens de GMP-audit.

Daarnaast hebben Qualität und Sicherheit (QS) en het Productschap Diervoeder in het verslagjaar besloten gedurende 1 jaar tot tweezijdige uitwisselbaarheid voor productie van mengvoeders en voedermiddelen. Hierdoor kunnen gecertificeerde bedrijven zonder verdere voorwaarden in beide systemen voedermiddelen en mengvoeders leveren, ongeacht waar zij zijn gevestigd. Een GMP⁺-gecertificeerd bedrijf hoeft dus alleen aan de eisen en voorwaarden uit de genoemde GMP⁺-standaard te voldoen, en evenzo hoeft een QS-gecertificeerd bedrijf alleen aan de eisen en voorwaarden uit de genoemde QS-standaard te voldoen. Wel geldt dat GMP⁺-gecertificeerde bedrijven, net als de QS-gecertificeerde bedrijven, op basis van hun GMP⁺-certificaat een systeem- & sanctieverdrag met QS moeten afsluiten.

Het doel van de Belgische, Duitse en Nederlandse systemen voor diervoeding zijn hetzelfde: de productie van veilig voeder. Uitwisselbaarheid draagt bij aan de realisatie van dit gemeenschappelijke doel. Verschillen in de systemen zijn echter niet uit te sluiten, zie bijvoorbeeld de voorsprong van GMP⁺ bij leveranciersbeoordeling. Naast het streven van voortdurende harmonisatie, blijft het PDV in de toekomst uitwisselbaarheid dan ook nauwlettend tegen het licht houden.

EurepGAP

In 2006 heeft EurepGap besloten GMP⁺ in zijn certificatieschema te accepteren. Volgens het Europese schema voldoet GMP⁺ aan de eisen die supermarkten stellen aan de productie van diervoeder. Veehouders die deelnemen aan de veehouderijstandaard van EurepGap kunnen hierdoor diervoeder afnemen van GMP⁺-gecertificeerde bedrijven. Ze kunnen ook kiezen voor een ander door EurepGAP geaccepteerd voerschema. De aansluiting van het voedselveiligheidscertificaat van de diervoedersector met die van de retail krijgt ook omgekeerd gestalte. In het verslagjaar is het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel vertegenwoordigd in het Centraal College van Deskundigen Diervoedersector.

Issues- en crisismanagement

De voortdurende inspanning van de diervoedersector om de veiligheid van voeders te waarborgen, kan calamiteiten in diervoederketen niet uitsluiten. In dat geval treedt het product-schap op als coördinator voor de diervoedersector, de dierlijke sector en de overheid. Daarnaast beheert het PDV het Early Warning System om bedrijven vroegtijdig te informeren over mogelijke risico's.

Afgelopen jaar heeft zich een incident voorgedaan met Belgisch varkensvet dat verontreinigd bleek te zijn met dioxine. Door vooral in de beginperiode van het incident snel te handelen, zijn de omvang en de schade beperkt gebleven. In januari van het verslagjaar lukte het vlot te achterhalen wat de bron en oorzaak waren van de verontreiniging van veevoer met dioxine. Ook was in korte tijd in beeld aan welke bedrijven eventueel verontreinigd voer was geleverd en welke dieren dit voer mogelijk hadden gekregen. Het bedrijfsleven nam hiertoe zelf het initiatief, in goed overleg met de overheid (met name de Voedsel en Warenautoriteit, VWA).

Minpunt was dat tussenhandelaren niet direct UBN-gegevens van hun klanten konden aanleveren. Dit leidde tot beperkte maar toch ongewenste vertraging in de aanpak. Hierop heeft het PDV besloten tussenhandelaren in de diervoederketen naar aanleiding van het incident te verplichten om UBN-gegevens van hun klanten aan te leveren bij hun mengvoerleverancier. Zo kan de sector nog sneller reageren bij eventuele nieuwe incidenten en crises. Daarnaast blijft het PDV pleiten voor een algemeen beschikbaar komen van UBN-gegevens van veehouders.

Het PDV overlegt verder met de levensmiddelenindustrie over het gebruik van (technische) hulpstoffen in het productieproces. Die stoffen bleken de afgelopen keren de bron van de dioxineverontreiniging van veevoer. Het PDV beoogt de risicobeoordeling van het gebruik van die hulpstoffen te kunnen verfijnen en verbeteren om zo nieuwe incidenten te voorkomen.

Databanken

De databanken van het PDV vervullen een belangrijke rol bij het verstrekken van informatie en kennis aan het diervoederbedrijfsleven voor een betere kwaliteitsborging en voederveiligheid. Hiertoe beheert het PDV de Databank Ongewenste Stoffen en Producten (DOS) en de Databank Risicobeoordelingen Voedermiddelen (DRV).

DOS

In de Databank Ongewenste Stoffen en Producten worden analyseresultaten opgeslagen die vanuit de diervoedersector vrijwillig worden aangeleverd. Voor enkele parameters (waaronder salmonella) zijn de bedrijven verplicht de resultaten van de bedrijfseigen monitoring aan te leveren. Daarnaast worden in de databank de resultaten opgeslagen van de door PDV uitgevoerde monitoring. Vanuit DOS worden periodiek overzichten gemaakt, waarvan een openbare jaarrapportage. De Jaarrapportage over 2005 is in juni vastgesteld. Over onderdelen uit de jaarrapportage wordt overleg gevoerd met bepaalde vervolgschakels, zoals bijvoorbeeld met de pluimveesector over de monitoring op het voorkomen van salmonella in pluimveevoeders.

In het PDV-monitoringsplan 2007 zijn de aantallen monsters voor monitoring op Salmonella verminderd. De als verificatie bedoelde PDV-monitoring blijkt namelijk steeds een bevestiging van de resultaten van de bedrijfseigen monitoring. Het vrijkomende budget gaat het

PDV gebruiken voor een gerichte analyse naar dioxine en dioxineachtige PCB's in een aantal voedermiddelen. Naar aanleiding van de ontvangen salmonella-analyses over de diverse bedrijven constateert het PDV overigens dat er bedrijven zijn die niet of niet regelmatig aan de verplichte aanlevering voldoen. Het PDV heeft de ci's verzocht hier goed op te (blijven) controleren.

Uit de (interne) periodieke rapportages over 2006 bleek dat de incidentie waarmee zware metalen worden gedetecteerd wat lijkt toe te nemen. In de Jaarrapportage 2006 zal de data-analyse van zware metalen daarom extra aandacht krijgen.

Het bestuur heeft in 2006 is extra aandacht gevraagd voor de analyse op de aanwezigheid van dioxinen en dioxineachtige PCB's in voedermiddelen. In Richtlijn 2006/13/EG (tot wijziging van Ri. 2002/32/EG) zijn naast normen voor dioxinen en de som van dioxinen en dioxineachtige PCB's, ook afzonderlijke normen vastgesteld voor de laatste categorie verbindingen. Een en ander heeft tot gevolg gehad dat besloten is in de PDV-monitoring 2007 een aantal monsters volgens de confirmatiemethoden op beide groepen verbindingen te analyseren.

Het PDV verzamelt sinds enkele jaren zo snel mogelijk na de oogst van tarwe, gerst en triticale monsters van partijen die zijn geoogst in Nederland, Duitsland en Frankrijk. Naar verwachting, gebaseerd op de weersomstandigheden, bleken de gehalten aan mycotoxinen (met name DON) in het verslagjaar laag te zijn. Er was geen reden de sector te attenderen op partijen die vanwege het mycotoxinegehalte extra aandacht vragen.

Verder is een start gemaakt met een survey naar mycotoxinen in voor de diervoedersector relevante voedermiddelen, waarvan momenteel de kennis omtrent mogelijke contaminatie met mycotoxinen te beperkt is.

DRV

In de Databank Risicobeoordelingen Voedermiddelen zijn de generieke risicobeoordelingen van een groot aantal voedermiddelen opgenomen. Vaak bevat een risicobeoordeling een aantal producten die bij de bewerking van een primair product kunnen vrijkomen. Na toetsing van conceptbeoordelingen door de werkgroep DOS-DRV beslist de secretaris van het productschap over het opnemen van nieuwe of geactualiseerde risicobeoordelingen in de DRV. Het PDV publiceert periodiek een actueel overzicht van de voedermiddelen die zijn opgenomen in de databank.

Een van de eisen aan GMP⁺-erkende bedrijven is dat zij alleen voedermiddelen mogen verwerken die in de DRV-lijst zijn opgenomen. Dit heeft er eind 2004 toe geleid dat een aantal grondstoffen op de lijst zijn opgenomen op grond van een eerder door TNO uitgevoerde risicoscan. In 2006 is het nader evalueren en opstellen van risicobeoordelingen voor deze voedermiddelen een speciaal aandachtspunt geweest. Het heeft ertoe geleid dat een flink aantal voedermiddelen uit de DRV zijn verwijderd. De middelen werden bijvoorbeeld niet meer gebruikt of bleken onder een andere naam al voor te komen. Ook heeft het PDV nieuwe en/of sterk uitgebreide risicobeoordelingen opgesteld, zoals voor de aardappelverwerkende industrie en de conservenindustrie. Vergelijkbare risicobeoordelingen voor de brood- en banketindustrie en de zuivelindustrie kwamen in conceptvorm gereed, en worden begin 2007 gepubliceerd.

Een tweede zwaartepunt in 2006 was het toevoegen van een definitie aan ieder voedermiddel dat in de databank is opgenomen, zodat de oorspong en de aard van het product inzichtelijk is. Zeker bij kwantitatief minder belangrijke producten is dit van belang voor de transparantie. De productdefinities zullen begin 2007 aan de actuele DRV-lijst worden toegevoegd en gepubliceerd.

In het kader van uitwisselbaarheid van het GMP⁺-certificatieschema en het systeem van Qualität und Sicherheit is ook de gelijkwaardigheid en uitwisselbaarheid onderzocht van de DRV-lijst en de Positivliste. Een wederzijdse en volledige acceptatie van de DRV-lijst en de Positivliste blijkt mogelijk. Beide lijsten zijn niet identiek, maar zullen in de toekomst waarschijnlijk wel steeds meer naar elkaar toegroeien. Daarbij hebben het PDV en QS principeafspraken gemaakt om afzonderlijk te toetsen in hoeverre producten die niet op de eigen lijst voorkomen, maar wel op die van de andere organisatie nog een kritische evaluatie behoeven, alvorens aan de eigen lijst te kunnen worden toegevoegd. Beide lijsten worden periodiek geactualiseerd en herbeoordeeld door externe deskundigen.

Veevoederdatabank

De Veevoederdatabank vervult een onmisbare functie bij het actueel houden van de CVB tabellen met betrekking tot nutritionele kengetallen van voedermiddelen. Het aantal opgeslagen analysegegevens overschrijdt de 1 miljoen en neemt nog steeds toe. Door het uitvoeren van specifieke analyses is het aantal gegevens over de mineralen- en spoorelementgehalten in voedermiddelen in de databank in 2006 aanzienlijk uitgebreid. Ook zijn er weer een aantal vergelijkende zetmeelanalyses uitgevoerd, waardoor de productspecifieke formules voor het omrekenen van zetmeelgehalten, bepaald met verschillende methoden, konden worden verbeterd. Deze en andere gegevens worden benut voor de actualisatie van de Veevoedertabel en de Handleiding Voederwaardeberekening Ruwvoerders, die beide in het eerste kwartaal van 2007 verschijnen.

HOOFDSTUK 3 UNIFORMERING VOEDERWAARDERING

Het produceren van hoogwaardige diervoeders vereist veel kennis en kunde. Via de CVB-producten het PDV bij aan de benodigde kennis. Om deze taak goed te kunnen vervullen beheert en actualiseert het PDV onder meer een aantal voederwaarderingsystemen voor landbouwhuisdieren. Bij de CVB-activiteiten spelen onafhankelijkheid, objectiviteit, transparanties en sectorbrede betrokkenheid een belangrijke rol.

Activiteiten van CVB

Bij de potentiële activiteiten die binnen de kaders van programma II: Uniformering voederwaardering kunnen worden ontplooid, wordt in de toekomst onderscheid gemaakt tussen kernactiviteiten en variabele activiteiten. Kernactiviteiten zijn 'alles tot aan de absorptie van nutriënten door de darmwand'. Hiertoe behoort enerzijds het actueel houden van de chemische samenstelling van voedermiddelen en anderzijds het actueel houden van de gegevens omtrent verteerbaarheid voor de verschillende diersoorten (rundvee, varkens, pluimvee, paarden) en de daarbij behorende voederwaarderingsystemen (energie, eiwit/aminozuren, fosfor). Deze activiteiten worden vanuit een bestemmingsheffing gefinancierd. De variabele activiteiten betreffen alle aspecten die te maken hebben met de benutting van geabsorbeerde nutriënten. Variabele activiteiten kunnen worden opgestart wanneer belanghebbenden de daarvoor benodigde gelden beschikbaar willen stellen.

In 2006 heeft het PDV een sectorbrede enquête gehouden om een goed zicht te krijgen op de wensen en behoeften van het bedrijfsleven aan kennis, diensten en producten m.b.t. voederwaardering.. De resultaten van deze enquête waren een nadrukkelijke bevestiging van de in 2005 afgesloten toekomstoriëntatie. Voor veel potentiële activiteiten is draagvlak. Dit betreft zowel kern- als variabele activiteiten. Voor de toekomstige CVB-activiteiten heeft het bestuur vervolgens een algemeen programma en vijf onderliggende projecten vastgesteld.

Omdat het bestuur in 2005 ook had uitgesproken dat in de toekomst voor financiering van voederwaardering meer inkomsten uit de markt moet genereren, is in 2006 een marketingplan opgesteld. Daarbij bleek dat de markt voor CVB-producten en diensten vooral in het buitenland ligt en dat er op zich zeker ook kansen liggen. Het realiseren van de financiële doelstellingen bleek echter te hoog gegrepen te zijn. Zo is geconstateerd dat het kopen van CVB-producten en diensten door een geïnteresseerd bedrijf slechts een eerste stap is. Voor het goed met de kennis kunnen werken is implementatie van de CVB-systemen in de eigen context noodzakelijk. Voor dit laatste heeft het PDV niet de capaciteit en moet naar derden worden doorverwezen. Een en ander heeft ertoe geleid dat ambities zijn bijgesteld: Het PDV dient nadrukkelijk inspanningen te ontplooiën om meer marktgericht inkomsten uit de verkoop van producten en diensten te verwerven. Deze extra inkomsten worden alleen niet op voorhand verdisconteerd in een lagere heffingsbijdrage door de Nederlandse diervoedersector.

Online voederwaardecalculator

In 2006 is een testversie van de Online voederwaardecalculator aan een aantal bedrijven aangeboden om dit nieuwe product uit te testen. De calculator is via de PDV-website te benaderen. Met de calculator kunnen bedrijven door het invoeren van eigen analysegegevens de voederwaarden van een voedermiddel herberekenen en in een optimalisatieprogramma invoeren. De reacties van de betrokken bedrijven waren in de meeste gevallen positief. Diverse suggesties worden verwerkt in de eerste versie van de Online voederwaardecalculator,

die begin 2007 op het besloten deel van de website wordt geïntroduceerd. Na introductie van de basisversie zullen ook plusversies worden ontwikkeld.

Mineralencalculator

Gebaseerd op de in oktober 2005 uitgebrachte geheel vernieuwde *Handleiding 'Mineralen-voorziening Rundvee, Schapen, Geiten* was binnen het kader van dit project een eerste opzet gemaakt voor een mineralencalculator. Hiermee kan enerzijds de behoefte van een dier (afhankelijk van diersoort, leeftijd, groeisnelheid, fysiologisch stadium en productie) worden berekend en anderzijds kan worden nagegaan in hoeverre met het gevoerde rantsoen de behoeften aan de diverse mineralen en spoorelementen wordt gedekt. In 2006 is dit model op verzoek van de Animal Sciences Group (ASG) voor de biologische melkveehouderij verder ontwikkeld tot een via de PDV-website te benaderen model voor melkkoeien en -geiten.

Netto-energiewaarderingssysteem varkens

Een van de CVB-voederwaarderingssystemen is het netto-energiesysteem (NE) voor (vlees)varkens. Gebruik makend van de unieke database van dr J. Noblet van het INRA (Frankrijk) is een nieuwe formule ontwikkeld voor het berekenen van de NE-waarde van voedermiddelen op basis van verteerbare nutriënten. Dit systeem wordt echter pas eind 2007 of begin 2008 geïntroduceerd. Dit, vanwege het implementeren van de resultaten van omvangrijk verteringsonderzoek dat SFR in opdracht van het CVB uitvoert. Deze resultaten komen in de loop van 2007 beschikbaar. Bovendien vergt het introduceren van een nieuwe NE-formule ook andere aanpassingen in het totale systeem. Zo moeten de behoeften aan darmverteerbare aminozuren en verteerbaar fosfor worden gerelateerd aan het waarschijnlijk qua niveau afwijkende NE-niveau van de mengvoeders geformuleerd met de nieuwe formule. Samen met het INRA organiseerde het PDV in mei 2006 een succesvolle satellietworkshop. Wereldwijd is er sprake van een groeiende interesse in netto-energiesystemen voor varkens, met name voor de op verteerbare nutriënten gebaseerde aanpak van het PDV.

Eiwitsysteem Melkvee

In 2006 zijn grote stappen voorwaarts gezet in het ontwikkelen van een nieuw eiwitsysteem voor melkvee dat het uit 1991 daterende DVE/OEB-systeem zal vervangen. Het concept voor het nieuwe systeem is besproken met een sectorbrede klankbordgroep. Daarnaast is het conceptstelsel besproken met vertegenwoordigers van een aantal mengvoerbedrijven. De daarbij gedane waardevolle suggesties bleken echter aanzienlijk meer tijd te vergen om te worden uitgewerkt en te worden geïmplementeerd. Mede daardoor kon pas later worden gestart met de waardering van de individuele voedermiddelen binnen dit systeem, alsook een validatie van het systeem. De introductie vindt daarom plaats in 2007.

HOOFDSTUK 4 ARBEID EN ARBEIDSSOMSTANDIGHEDEN

Een sterke, kwalitatief hoogwaardige diervoedersector begint bij de werkvloer. Het Productschap Diervoeder zet zich in voor projecten die specifiek zijn gericht op de werknemers. Deze projecten betreffen voorlichting, scholing en verbetering van arbeidsomstandigheden. De vakbonden spelen een belangrijke rol bij de opzet van deze activiteiten, die worden uitgevoerd door de afdeling Arbeid.

In de toekomstvisie van het Productschap Diervoeder is onder meer aangegeven dat de samenwerking tussen werkgevers- en werknemersorganisaties de hoeksteen dient te zijn voor het voortbestaan en het algemene functioneren van het productschap. Een verdere verankering van de factor arbeid in de werkzaamheden van het productschap is dan ook wenselijk. FNV Bondgenoten en CNV BedrijvenBond hebben begin 2006 aangegeven dat zij perspectief zien voor de productschappen. Dit voorzover de productschappen een duidelijke meerwaarde hebben voor de sociaal-economische verhoudingen binnen de onderscheiden sectoren. Een goede samenwerking tussen productschap en bonden leidt tot synergie. Eind 2006 heeft het bestuur ingestemd met het projectvoorstel 'Verankering Arbeid'. Inmiddels is gestart met het gezamenlijke project sectoranalyses en heeft men zich gebogen over onderwerpen als leeftijdsbewust personeelsbeleid, CAO-naleving en open grenzen.

Communicatie en informatievoorziening

In 2006 zijn vier edities verschenen van *Werkvloer*. Deze krant voor werknemers in de diervoedersector behandelt onderwerpen over arbeidsomstandigheden en scholing. Dit jaar is een lezersenquête gehouden. Uit de resultaten blijkt dat de doelgroep het blad waarderen. Men vindt het blad informatief, interessant en afwisselend. De overzichtelijkheid en duidelijkheid worden als goed bestempeld, evenals het beeldmateriaal.

De *Nieuwsbrief Arbeid* is in 2006 zesmaal verschenen. Deze nieuwsbrief is bestemd voor de werknemers in de diervoedersector en voor de kader- en bestuursleden van de betrokken vakbonden FNV, CNV en De Unie. Onderwerpen die in 2006 in de nieuwsbrieven aan de orde zijn gekomen hebben betrekking op de thema's scholing, arbeidsomstandigheden en arbeidsmarktonderzoek. Bij de 10e editie van de Nieuwsbrief Arbeid was een enquêteformulier gevoegd. De meningen zijn erg positief. Volgens de lezers is de nieuwsbrief afwisselend, zijn frequentie en overzichtelijkheid goed en met de juiste actuele onderwerpen. Vooral de onderwerpen arbeidsomstandigheden, scholing en sectorinformatie scoren hoog.

Opleiding en scholing

De algehele doelstelling van het onderwerp opleiding en scholing is het stimuleren en faciliteren van werkgevers (ondernemers) en werknemers in het planmatig en gestructureerd bevorderen van kennis en vaardigheden van werkenden in de diervoedersector. De realisatie van deze doelstelling vindt onder meer plaats via informatievoorziening, ondersteuning en advisering, bewustwording en ervaringen opdoen in pilots.

Begin 2006 is het pilotproject Eerder of elders verworven Competenties (EVC) afgerond. Tijdens deze pilot hebben negen medewerkers op basis van competenties een diploma Levensmiddelentechnologie behaald op MBO-niveau 2. De methodiek die ontwikkeld is bij deze pilot is gebruikt om in het kader van employability een tweede EVC-project op te zetten. In juni hebben zes medewerkers een diploma behaald, variërend van MBO-niveau tot en met niveau 3.

De in deze projecten ontwikkelde instrumenten (portfolio en proeven van bekwaamheid) op niveau 1, 2 en 3 worden het komende jaar gebruikt om in een klein en middelgroot bedrijf te toetsen of deze bruikbaar zijn. Dit gebeurt in samenwerking met praktijkopleider PTC+.

Het Productschap Diervoeder beheert een databank met een groot aantal cursussen van verschillende aanbieders. In de database zijn zowel sectorspecifieke cursussen als algemene cursussen opgenomen. Ook in 2006 blijken aanbieders van cursussen en opleidingen de database weten te vinden en gegevens weten aan te passen.

Arbeidsomstandigheden en veiligheid

ATEX

In de Arbo-wet en het Arbo-besluit is EU-richtlijn ATEX 137 geïmplementeerd. Deze richtlijn is gericht op de verbetering van de gezondheidsbescherming en de veiligheid van werknemers. De werkgever is onder meer verplicht om een explosieveiligheidsdocument, als onderdeel van de RI&E, op te stellen en deze actueel te houden. Het PDV heeft het project Databank explosie-eigenschappen grondstoffen in 2006 goedgekeurd. Doelstelling van dit project is het ontwikkelen van een databank waarin fysische eigenschappen van grondstoffen en premixen beschikbaar worden gesteld aan de sector.

Eind 2006 zijn de gegevens van de grondstoffen geïnventariseerd. Voor premixen is een methodiek ontwikkeld door deskundigen. Deze methodiek wordt met de sector afgestemd. Indien deze geschikt is voor het vaststellen van explosiegevaar van premixen, worden deze gegevens ook opgenomen in de databank. Tevens wordt een koppeling gemaakt tussen de digitale handleiding - de ATEX-manager - en de grondstoffendatabank. Ten slotte worden in de databank gegevens opgenomen die voor diverse GZP-sectoren van belang zijn. Hiervoor is een projectplan opgesteld en goedgekeurd. De activiteiten worden afgerond in 2007.

Werkinstructiekaarten

Het project Werkinstructiekaarten voorziet in een specifieke behoefte bij bedrijven om te kunnen voldoen aan de verplichtingen van de Arbeidsomstandighedenwet. In het bijzonder de verplichting om een register bij te houden van gevaarlijke stoffen en preparaten en daarover voorlichting te geven aan werknemers. Voorlichting geven over stoffen aan werknemers gebeurt via werkinstructiekaarten. De basisinformatie voor deze kaarten is te vinden op de veiligheidsinstructiebladen van de producent/leverancier. De instructiebladen is verplicht op basis van de Wet Milieugevaarlijke Stoffen. Het een op een overnemen van deze informatie is volgens de Arbo-wet onvoldoende voor het geven van voorlichting aan werknemers. Er dient een vertaalslag gemaakt te worden naar de werkplek. Op de werkplek dienen de kaarten aanwezig te zijn. Daarop moet overzichtelijke informatie gegeven zijn over persoonlijke veiligheid. Dit betreft de aanwezige stoffen, de mogelijke gezondheidseffecten (bijtend, irriterend, giftig en sensibiliserend), fysische chemische gevaarcategorieën (ontploffbaar, licht ontvlambaar en ontvlambaar), de risico's, de preventie- en beschermingsmaatregelen, eerste hulp bij ongevallen en opruiming en opslag in een normale werksituatie en bij calamiteiten.

In 2006 is een inventarisatie gemaakt van modellen waarmee werkinstructiekaarten ontwikkeld kunnen worden. Daarnaast is de mogelijkheid ontstaan om bestaande werkinstructiekaarten over te nemen. Begin 2007 worden deze mogelijkheden verder uitgekristalliseerd en zullen beslissingen genomen worden om vanuit het Productschap Diervoeder werkinstructiekaarten voor de gehele sector beschikbaar te stellen.

Stof? Pak 't aan!

Het project 'Stof? Pak 't aan!' is een samenwerking tussen de productschappen PDV, GZP, PVE en PT. Het project wordt gesubsidieerd vanuit het VASSt-programma van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en loopt tot juli 2007. Doel van het project is het vergroten van de bewustwording van de risico's van stof en endotoxinen en daarmee het verminderen van de blootstelling aan stof en endotoxinen. In 2006 zijn de volgende deelprojecten uitgevoerd:

- Voorlichting en bewustwording. Op de website www.pakstofaan.nl kan men terecht voor vragen over stof en gezondheidsrisico's, informatie over het project en het online invullen van de stoftest. De stoftest geeft inzicht in de blootstelling aan stof op de werkplek en geeft suggesties voor stofbeheersingsmaatregelen. Een informatiefolder en de nieuwsbrief worden verspreid onder bedrijven, ondernemers, werknemers en belangstellenden. Ook zijn er advertenties geplaatst in vakbladen. Het project heeft daarnaast veel vrije publiciteit gekregen in de vorm van tientallen publicaties. Door de voorlichters zijn tientallen bedrijven, commissies, ledenvergaderingen, vakbeurzen en organisaties bezocht om voorlichting over de gezondheidsrisico's van stof te geven.
- 'Good house keeping'-aanpak. Bedrijven worden op aanvraag bezocht en daarnaast is er een plan van aanpak opgesteld om de hoogrisicosectoren zo goed mogelijk voor te lichten. Er zijn tien sectoren geselecteerd waarvan bekend is dat de blootstelling van werknemers aan stof en endotoxinen hoog kan zijn. Per sector zijn vier bedrijven bezocht. De informatie die voortkomt uit de bezoeken wordt gebruikt om ook de rest van de sector voor te lichten.
- PIMEX-filmpjes. In samenwerking met de ArboUnie en met subsidie vanuit SWZ zijn er PIMEX-filmpjes ontwikkeld. PIMEX is een instrument waarbij een videosysteem de blootstelling van werknemers aan stoffen visualiseert. PIMEX is een praktisch hulpmiddel bij voorlichting aan werkgevers, ondernemers en werknemers.
- Gezondheidskundig onderzoek. Om inzicht te krijgen in de gezondheidseffecten van stof en endotoxinen wordt er in samenwerking met de Universiteit van Utrecht een gezondheidskundig onderzoek uitgevoerd. Daarbij worden effecten op de gezondheid van werknemers in relatie tot de werkomstandigheden onderzocht. In dit onderzoek worden ongeveer 450 werknemers uit verschillende branches met hoge, middel en lage blootstelling een aantal jaren gevolgd. Het onderzoek is ook in de diervoedersector uitgevoerd. De resultaten worden medio 2007 bekendgemaakt. Met de resultaten zal meer kennis verkregen worden over klachten als gevolg van blootstelling aan stof, zowel op korte als op langere termijn. Met behulp van deze informatie kunnen in de toekomst betere maatregelen genomen worden om gezondheidsklachten te voorkomen. Bovendien kan een effectief Arbo-beleid worden ingezet.

HOOFDSTUK 5 INNOVATIE EN ONTWIKKELING

De Nederlandse diervoedersector staat bekend om zijn hoge kennisniveau. Maar ook hier geldt: stilstand is achteruitgang. Om het hoge kennisniveau te handhaven is innovatie en ontwikkeling nodig. Dat vereist kennis. Daarom subsidieert het Productschap Diervoeder veevoedkundig en vleeskalveronderzoek. De doelstelling luidt: 'stimuleren en doen uitvoeren van onderzoek van gemeenschappelijk belang voor de diervoedersector, waardoor wordt bijgedragen aan kennisontwikkeling ten dienste van een hoogwaardige diervoederbereiding en efficiënte voeding van landbouwhuisdieren, met inachtneming van wettelijke en maatschappelijke eisen voor milieu, diergezondheid, dierenwelzijn en productkwaliteit, evenals van de economie.'

Het productschap ondersteunt zowel onderzoek dat gericht is op een verdere optimalisatie en efficiëntieverbetering van rantsoenen en (meng)voeders voor landbouwhuisdieren alsook onderzoek waarbij via de voeding een positieve bijdrage wordt geleverd aan dierenwelzijn, diergezondheid, vermindering van de milieubelasting en de voedselveiligheid. Daarmee draagt het productschap ook via het programma Innovatie en Ontwikkeling bij aan de 'license to produce' van zowel de diervoedersector als de primaire sector.

Het beleid voor het programma 'Innovatie en ontwikkeling' is voor de periode 2006 – 2009 beschreven in een gelijknamige programmabeschrijving. Bij dit programma behoren twee projectbeschrijvingen voor veevoedkundig onderzoek varkens, pluimvee en rundvee en voedingsonderzoek voor vleeskalveren. De volgende thema's zijn gedefinieerd:

- diergezondheid en dierenwelzijn. Binnen dit brede thema worden een aantal subthema's onderscheiden:
 - a.1 Voeding in relatie tot de gezondheid van het maagdarmkanaal;
 - a.2 Voedingsgerelateerde productieziekten;
 - a.3 Voeding in relatie tot vitaliteit (van met name jonge dieren) en duurzaamheid;
 - a.4 Voeding en ethologisch welzijn;
- voedselveiligheid en productkwaliteit;
- voeropname en nutriëntenbenutting.

Veevoedkundig onderzoek

Sinds 2006 heeft de omschakeling van aanbodgestuurd naar vraaggestuurd onderzoek duidelijker vorm gekregen. Hiertoe heeft het PDV via de Adviescommissie Veevoedkundig Onderzoek (AVO) het bedrijfsleven, onderzoeksinstituten en AVO-werkgroepen verzocht onderzoeksideeën aan te dragen. Deze heeft de AVO getoetst en bij een positieve uitslag voor nadere uitwerking en invulling gedelegeerd naar de daarvoor in aanmerking komende werkgroep. Daarnaast heeft de AVO geconstateerd dat er verschillende categorieën onderzoeksvragen zijn.

Enkele vragen waren zo evident dat direct kon worden overgegaan tot het formuleren van een onderzoeksopdracht. Deze categorie onderzoek wordt vaak volledig door het productschap gefinancierd. In andere gevallen gaat het veel meer om onderzoeksvragen waaraan beter samen met een daartoe te selecteren onderzoeksinstituut invulling kan worden gegeven. In die gevallen is het uitgangspunt dat het productschap maximaal 50% van de projectkosten voor haar rekening neemt.

Per 2006 is het onderzoeksbudget in het Fonds Veevoedkundig Onderzoek ten opzichte van de voorgaande jaren met € 200.000,- verminderd en bedraagt het nu € 700.000,-. Het be-

schikbare budget is (in enkele gevallen gecombineerd met het budget van 2005 en 2007) ingezet voor ondersteuning van de volgende onderzoeksprojecten:

- Voeropnameregulatie bij pluimvee (thema c).
- Voeding, darmflora en immuniteit (thema a.1).
- Pilotstudie naar het meten van nutriëntbehoeften onder suboptimale omstandigheden in klimaatrespiratiecellen in combinatie met het gebruik van stabiele isotopen (thema a.1 en c).
- Verbeteren van adaptatievermogen en robuustheid van biggen in de periode na spenen (thema a.1).
- Systemische infecties hebben een negatieve invloed op darmgezondheid bij pluimvee: mogelijke interventies via voeding (thema a.1).
- Demonstreren effect formaldehyde als technische hulpstof.
- Vastlegging van mineralen (met name fosfor en stikstof) in varkens gevoerd met droogvoer of brijvoer met bijproducten.
- Effect van enkele plantaardige producten op de resistentie tegen kolonisatie van een pathogene E. coli bij pasgespeende biggen.
- Het belang van nutrigenomics voor BV Nederland: een deskstudie.

Bij de projecten genoemd onder a en b gaat het om omvangrijke(re) literatuurstudies die bedoeld zijn om goed zicht te krijgen op het meest gewenste experimentele onderzoek. Zo doen zich bij pluimvee een aantal knelpunten voor die gerelateerd zijn aan de voeropname. Om daarnaar zinvol onderzoek te kunnen doen is kennis nodig over de regulatie en de voer-, dier- en omgevingsfactoren die hierbij een rol spelen. Hetzelfde geldt voor de complexe relaties van voer- en nutriëntensamenstelling tot ontwikkeling en samenstelling van de darmflora en het effect van zowel het directe als indirecte effect van voer op de ontwikkeling en het functioneren van het immuunsysteem in de darmwand. Bij de projecten genoemd onder d en e vindt eerst een beknopte gerichte literatuurstudie plaats voor dierexperimenteel onderzoek. De projecten c, f en g betreffen experimentele projecten.

De deskstudie naar het belang van nutrigenomics voor BV Nederland is een strategisch project. Doel is de kansen en uitdagingen in kaart te brengen voor nutrigenomics(onderzoek) voor de Nederlandse veehouderij in het algemeen en de diervoederindustrie in het bijzonder. Er vinden op het terrein van de nutrigenomics stormachtige ontwikkelingen plaats. Het is zaak dat BV Nederland daarop adequaat inspeelt. De studie zal een antwoord moeten geven op vragen als:

- Welke positie heeft het Nederlandse onderzoek op dit terrein?
- Waar is sprake van een voorsprong en waar van een achterstand?
- Welke samenwerkingsverbanden kunnen worden aangegaan (zowel met internationaal dierlijk onderzoek alsook met humaan onderzoek)?
- Welke budgetten zijn hiervoor nodig om onderzoek van betekenis te kunnen doen?
- Wie moet wat bijdragen?
- Hoe moet het onderzoek worden georganiseerd om de beschikbare middelen optimaal in te zetten?

Gezien het strategische belang van de studie is besloten dat dit project direct vanuit de Adviescommissie Veevoedkundig Onderzoek wordt begeleid.

Onderzoeksresultaten in 2006

De onderzoeksrapporten plaatst het productschap op het besloten deel van de website. Alleen bedrijven die via de bestemmingsheffing bijdragen aan het veevoedkundig onderzoek kunnen deze rapporten benaderen. Daarnaast organiseert het productschap regelmatig themabijeenkomsten, waarbij de resultaten van het gesubsidieerde onderzoek wordt toegelicht. Zo werd op 27 juni 2006 een zeer geslaagde themadag belegd rond het thema 'Voeding en

darmgezondheid'. Naast een rapportage en verantwoording van het uitgevoerde onderzoek werd een doorkijk gegeven naar toekomstige onderzoeksvragen.

Een van de projecten die door het productschap is meegefinancierd betrof een project van NIZO Food Research, getiteld 'Monitoring Nederlandse veehouders om efficiënte beheersmaatregelen te bepalen m.b.t. besmetting rauwe melk met boterzuurbacteriën en *Bacillus cereus*'. De bijdrage van PDV betrof vooral het in kaart brengen van de potentiële bijdrage van mengvoeders en droge en vochtrijke enkelvoudige diervoeders aan de besmetting van de rauwe melk met *Bacillus cereus*. Geconcludeerd werd dat de bijdrage aan de besmetting door droge voeders ten opzichte van andere besmettingsbronnen verwaarloosbaar is. Dat geldt waarschijnlijk ook voor de vochtrijke diervoeders, zij het dat in enkele gevallen hoge aantallen anaërobe sporen werden aangetroffen. Daarom wordt nader onderzocht in hoeverre deze sporen al aanwezig zijn in de vochtrijke producten, zoals deze door de producenten worden afgeleverd. Als hier lage aantallen worden gevonden, moet de oorzaak gezocht worden op het veehouderijbedrijf.

Vleeskalveronderzoek

Speerpunt in het vleeskalveronderzoek is Voeding en darmgezondheid (thema a.1). In dit kader is een literatuurstudie 'Bioactieve stoffen in melk' uitgevoerd. Vervolgens is met de Animal Sciences Group nagegaan welke aspecten zich lenen voor een nader onderzoek. Vastgesteld is dat er eerst analysemethoden beschikbaar moeten zijn om de gehalten aan verschillende, met name eiwitcomponenten in weistromen (en de variatie daarin) te kunnen vaststellen. Op dit moment doet ASG hiernaar in eigen beheer oriënterend onderzoek.

Op verzoek van de Adviescommissie Onderzoek Vleeskalveren (AOVL), ASG en de leerstoelgroep Diervoeding zijn in 2006 twee onderzoeksonderwerpen nader uitgewerkt. Voor het kwantificeren van de benutting van ruw- en krachtvoer in combinatie met verstrekken van kunstmelk is een onderverdeling gemaakt in:

- onderzoek naar pensdrinken bij kalveren die ruw- en krachtvoer verstrekt krijgen;
- het verminderen van lebmaaglesies;
- voeding in relatie tot darmgezondheid.

Ook is gevraagd een nadere invulling te geven aan het voorstel voor een 'Veldstudie naar darmgezondheidsproblemen bij vleeskalveren als eerste stap op weg naar verbeterde diagnostiek, behandeling en preventie'. Afgesproken is dat de instituten begin 2007 uitgewerkte voorstellen ter bespreking aan de AOVL zullen voorleggen. Met deze onderwerpen wordt invulling gegeven aan zowel de prioriteit 'Voeding en darmgezondheid' alsook aan de thema's 'Voeropname en nutriëntenbenutting' en 'Voeding en welzijn'.

In 2006 zijn de concepteindrapporten van het meerjarige project 'Optimalisering ruwvoerstrategie witvleeskalveren' opgeleverd. Het doel van het project is de ruwvoervoorziening aan vleeskalveren te optimaliseren. Het welzijn en de ontwikkeling van de pens worden zo verbeterd en netmaaglesies worden gereduceerd. In het kader van dit project is ook onderzoek gedaan naar de bijdrage van ruwvoeders aan de energie- en eiwitvoorziening van vleeskalveren. De eindrapporten komen in 2007 definitief beschikbaar.

In november 2006 zijn aan Wageningen Universiteit twee onderzoekers gepromoveerd op onderzoek waaraan ook het productschap financieel heeft bijgedragen. Het betrof dr B. Suárez op onderzoek naar 'Rumen development in veal calves' en dr ir J. van den Borne op onderzoek naar 'Nutrient synchrony in preruminant calves'. Laatstgenoemde onderzoek heeft geleid tot een praktijkproef naar het effect van asynchroon aanbieden van koolhydraten (lactose) en eiwit op groei, voerconversie en slachtkwaliteit. Ook werd besloten tot

een oriënterend onderzoek naar de vraag in hoeverre de contrasten in voerstrategie in deze proef leiden tot verschillen in genexpressie. Daarmee wordt een eerste stap gezet om de onderzoeksrichting 'nutrigenomics' te koppelen aan het voedingsonderzoek. Vanwege het optreden van insulineresistentie bij zwaardere vleeskalveren is dit onderzoek wellicht ook relevant voor diabetes bij mensen.

Verder zijn voor de ontwikkeling van een welzijnsmonitor voor vleeskalveren in 2006 valide en herhaalbare parameters/variabelen ontwikkeld. Deze zijn in kleinschalige tests op hun haalbaarheid onderzocht. Op basis van de testresultaten wordt uitgebreide monitoring nader geformuleerd. De resultaten hiervan zullen uiteindelijk, na modellering en integratie van alle gegevens, moeten leiden tot een voor en door de praktijk bruikbare welzijnsmonitor. Naast het PDV financieren het Ministerie van LNV en het Productschap Vee en Vlees dit project.

HOOFDSTUK 6 INFORMATIEVOORZIENING EN SECTORCOMMUNICATIE

De diervoedersector staat aan het begin van de dierlijke productieketen. Het beleid van het productschap richt zich op optimale voederveiligheid. Daartoe bevordert het PDV in de eigen sector het bewustzijn dat de vereiste veiligheid van de producten voor de consument bepalend is voor het kwaliteitsniveau van diervoeders. Dit gebeurt via transparante en proactieve communicatie met bedrijfsleven, ketenpartijen, maatschappelijke organisaties, overheid en samenleving.

Het communicatiebeleid van het PDV is vertaald in het motto *Safe Feed Safe Food*: 'Het Productschap Diervoeder faciliteert met het GMP⁺-certificatieschema een HACCP-waardige kwaliteitsborging van diervoeder in de keten van grondstof tot en met transport en veehouderij. Onafhankelijke instellingen voeren de controle en certificering uit.' In de communicatie van het productschap staat dit concept centraal.

Communicatie

In de communicatie speelt de website van het Productschap Diervoeder (www.pdv.nl) een centrale rol. Het aantal bezoekers is in 2006 licht afgenomen tot ruim 195.000 (2005: 203.000). Het uitblijven van calamiteiten op het gebied van diervoederveiligheid kan hiervan de oorzaak zijn. Wel nam het aantal pageviews per bezoeker toe. In het verslagjaar is de site in een nieuw jasje gestoken. Daarnaast is de basis gelegd voor een op het publiek gerichte site, die in 2007 wordt gelanceerd. In het verslagjaar telde de PDV-nieuwsbrief ruim 4.600 abonnees (2005: 4.000).

Naast de website heeft het productschap ook andere kanalen ingezet om het beleid toe te lichten. Zo heeft het PDV in januari Voorlichtingssessies over het nieuwe GMP⁺-certificatieschema georganiseerd. De thema's waren de productie van diervoeders en het wegtransport. Ruim 100 belangstellenden bezochten de voorlichtingssessies. In mei werd de jaarlijkse sectorbijeenkomst gehouden. De bijeenkomst stond in het teken van GMP⁺ en de kwaliteitsborgingseisen van de verwerkende industrie. Op de bijeenkomst kwamen Ruim 200 vertegenwoordigers van grondstoffenleveranciers, diervoederfabrikanten, veehouders en verwerkende industrie (zuivel en vlees) af.

Verder is in 2006 het eerste exemplaar van de nieuwe, digitale *Feedback* verschenen. Deze nieuwsbrief is bedoeld voor geïnteresseerden uit de diervoedersector, veehouderij, verwerkende industrie, retail, politiek en maatschappelijke organisaties. De gratis nieuwsbrief kent een oplage van 7.100. Tot slot geeft het PDV jaarlijks een reeks rapporten en verslagen uit onder de noemer Kwaliteitsreeks. Zie voor de in 2006 aan bod gekomen onderwerpen onderstaande overzicht.

Nr 110	Evaluatie aanpak salmonellabeheersing in de diervoedersector 2005 (mei 2006)
Nr 111	Evaluatie incident dioxinebesmetting varkensvet 2006 (mei 2006)
Nr 112	BCD Jaarverslag 2005 (augustus 2006)
Nr 113	Rapportage EWS 2005 (maart 2006)
Nr 114	Rapportage Databank Ongewenste Stoffen en producten 2005 (april 2006)
Nr 115	Hygiëneprotocol reinigen en ontsmetten van transportmiddelen voor het vervoer van diervoeder (juni 2006)
Nr 116	Analyse van de aanpak van de salmonellabeheersing in de diervoedersector tussen 1999 en 2005

Informatievoorziening diervoederwetgeving

Het Productschap Diervoeder vervult als kenniscentrum en overlegplatform een schakelrol tussen overheid en bedrijfsleven. In dit kader overlegt, informeert en adviseert het PDV over nationale en Europese diervoederwetgeving. Zo plaats het de nationale en Europese diervoederwetgeving op de PDV-site. Het bedrijfsleven wordt via een beknopte toelichting op de wijziging periodiek geïnformeerd over de laatste stand van zaken. In 2006 gebeurde dit negen keer.

Diervoederhygiëneverordening

In het verslagjaar trad de Europese Diervoederhygiëneverordening in werking. De verordening biedt de diervoederbedrijven de mogelijkheid om te voldoen aan de wettelijke voorwaarden door het toepassen van een Gids voor goede praktijk. Deze gidsen geven de diervoederbedrijven de mogelijkheid voor een praktische invulling van de algemene voorwaarden van de verordening. In 2006 heeft de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) de door het PDV opgestelde gids voor het transport van diervoeders goedgekeurd. Mede door de goedkeuring kan de controle door de VWA op de bedrijven vlotter en efficiënter plaatsvinden.

Hygiëneprotocol

In het verslagjaar heeft het PDV samen met Nevedi en Transport en Logistiek Nederland een hygiëneprotocol opgesteld voor diervoedertransport tijdens dierziekten. Ook dit is in het verslagjaar door de VWA goedgekeurd.

Toezicht op controle

Om de controledruk door de VWA te doen afnemen heeft het productschap in 2006 een systeem beschrijving van het GMP⁺-certificatie aan het Ministerie van LNV en de VWA opgeleverd. Hiermee wil het schap inzichtelijk maken wat de impact van deze vrijwillige veiligheidsborging is. Inmiddels heeft de VWA de controlefrequentie bij diervoederbedrijven verlaagd van vier naar twee. Dit betekent voor het diervoederbedrijfsleven een aanzienlijke vermindering van de administratieve lasten. Het PDV ervaart dit als een van vertrouwen in de veiligheids- en kwaliteitsborging door de Nederlandse diervoedersector. Het past ook in de koerswijziging van de VWA, die als wettelijk toezichthouder meer samenwerking met het bedrijfsleven nastreeft. In 2007 worden in twee praktijkproeven het toezicht op controle nagebootst.

Afvalstoffenwetgeving

Het Productschap Diervoeder heeft afgelopen jaar intensief overlegd met het Ministerie van VROM over de afvalstoffenwetgeving. Bijproducten van levensmiddelenbedrijven die geschikt zijn voor diervoeder, behoren volgens het PDV niet de kwalificatie 'afvalstof' te krijgen. Het zijn waardevolle en veilige bijproducten. De kwalificatie 'afval' is dan ook slecht voor het imago van diervoeders.

Het overleg heeft ertoe geleid dat de Nederlandse overheid zich ervoor inzet deze bijproducten buiten de reikwijdte van de nieuwe Kaderrichtlijn Afvalstoffen te plaatsen. Levensmiddelenbedrijven moeten zich op basis van de Diervoederhygiëneverordening laten registreren. Het streven is dat voor geregistreerde bedrijven de nieuwe kaderrichtlijn vervolgens niet van toepassing is. Het ministerie heeft toegezegd zich in Brussel sterk te maken voor deze werkwijze. Daarnaast heeft het ministerie aangegeven bij de nationale Wet Milieubeheer te willen aanpassen om ongewenste stapeling van wetgeving te voorkomen.

HOOFDSTUK 7 MARKTORDENING

De Europese Gemeenschap streeft ernaar boeren een redelijk inkomen te garanderen en de voedselvoorziening veilig te stellen. Dit gebeurt onder meer door het stabiliseren van de interne markt voor mageremelkpoeder, kalvermelkvoeder, gedroogde voedergewassen, mengvoeder en veevoedergrondstoffen.

Het Ministerie van LNV heeft de uitvoering van een aantal EG-marktordeningsregelingen in medebewind opgedragen aan het Hoofdproductschap Akkerbouw (HPA). De beleidsverantwoordelijkheid voor deze taken ligt voor de genoemde diervoederregelingen via mandaat bij de secretaris van het Productschap Diervoeder. De kosten voor de medebewindstaken worden vergoed uit het Landbouw-Egalisatiefonds (LEF) van het Ministerie van LNV.

Steunregeling mageremelkpoeder

De uitvoeringsbepalingen voor de toekenning van steun op de verwerking van mageremelkpoeder en ondermelk in mengvoeder zijn vastgelegd in Verordening (EG) nr. 2799/1999. In 2006 is het steuntarief in drie stappen verlaagd naar nihil in verband met de ontwikkeling van de voorzienings situatie, de verlaging van de interventieprijs en de ontwikkeling van de marktprijs. De uitvoeringsverordening is niet ingetrokken, omdat de Commissie, als de marktsituatie daartoe aanleiding geeft, opnieuw een steuntarief vast wil kunnen stellen.

Rechtmatigheidscontrole

In november 2004 heeft de Europese Commissie een controle uitgevoerd naar de rechtmatigheid van de steunbetalingen in Nederland. Dit is gebeurd naar aanleiding van de bevindingen van een onderzoek van de Europese Rekenkamer naar de wijze waarop de verordening in Nederland wordt uitgevoerd. Uit het rapport van de Europese Commissie blijkt dat er vooral vraagtekens worden gezet bij de wijze waarop de uitvoering in Nederland wordt gecontroleerd. In december 2005 is er bilateraal overleg geweest tussen de Europese Commissie en vertegenwoordigers van bij de uitvoering betrokken diensten (LNV, AID, HPA en PDV). Naar aanleiding daarvan heeft de Commissie geoordeeld dat er geen financiële correctie hoefde te worden toegepast op de door de lidstaat Nederland uitbetaalde bedragen.

Implementatie Verordening (EG) nr. 213/2001

Deze Verordening (EG) nr. 213/2001 bevat uitvoeringsbepalingen voor de referentiemethoden voor de analyse en kwaliteitsbeoordeling van melk en zuivelproducten. Ook in 2006 is er weinig voortgang geboekt met de implementatie hiervan. In 2004 is in overleg tussen alle betrokken partijen besloten het COKZ aan te wijzen als laboratorium dat de contra-analyse moet uitvoeren, als de uitslagen van de eerste analyse door belanghebbende worden betwist. Formalisering van dit besluit wordt in de eerste helft van 2007 verwacht, waarna overgegaan kan worden tot afwikkeling van de nog openstaande bezwaarzaken.

Steunregeling gedroogde voedergewassen

In 2006 bedroeg de productie bij de erkende drogerijen 144.600 ton, 37.000 ton minder dan in 2005. Deze daling heeft verschillende oorzaken. Eén coöperatieve drogerij heeft de productie gestaakt, omdat de leden vanwege het lagere steuntarief onvoldoende aanbod van vers product garandeerden. Daarnaast kende 2006 een zeer warme en droge zomer, waardoor de groei van vooral gras niet optimaal was. Eind 2006 zijn er in Nederland nog 7 erkende drogerijen actief.

Ontkoppelde steun

Vanaf 1 april 2005 is Verordening (EG) nr. 382/2005 van kracht. Hierin wordt ervan uitgegaan dat de verwerkingsbedrijven nog slechts een steun krijgen van € 33,- per ton. Tot 1 april 2005 was dit € 68,83 per ton gedroogd product. Het verschil wordt aan de boeren uitbetaald in de vorm van een bedrijfstoelage ter grootte van maximaal € 35,83 per ton, met een nationaal plafond van 6,8 miljoen euro. Omdat in Nederland en andere lidstaten de ont koppeling is uitgesteld tot 1 januari 2006, waren overgangsmaatregelen nodig. Deze zijn opgenomen in de genoemde uitvoeringsbepalingen. De ontkoppelde steun is in augustus 2006 uitbetaald aan de drogerijen, die de steun binnen 15 werkdagen hebben doorbetaald aan de producenten die de verse voedergewassen hebben geleverd. Vanwege de productieomvang kon in Nederland het maximale bedrag van de ontkoppelde steun (€ 35,83 per ton gedroogd product minus 3% modulatiekorting) worden uitbetaald.

Rechtmatigheidscontrole

In juni 2006 heeft een controlecommissie van het EOGFL (het Europese garantiefonds voor de landbouwuitgaven) in Nederland een controle uitgevoerd op de uitvoering door het HPA en de AID van de regeling gedroogde voedergewassen. De controlecommissie was buitengewoon kritisch over de wijze waarop de AID haar werk deed. Bovendien was de controlecommissie van mening dat het HPA niet alle sancties die in de uitvoeringsverordening zijn voorgeschreven, had geïmplementeerd en toegepast. Op grond daarvan heeft de Commissie nadere vragen gesteld, die eind 2006 zijn beantwoord. In de loop van 2007 wordt de reactie van de Commissie verwacht en zal blijken of er voor de Commissie reden is om een financiële correctie op de uitbetaalde steun wordt toegepast.

Financieel belang

Het financiële belang van de regelingen waarvoor het productschap de beleidsinhoudelijke verantwoordelijkheid heeft, blijkt uit bijgaande gegevens, die betrekking hebben op het EOGFL-begrotingsjaar. Dit begrotingsjaar loopt van 16 oktober 2005 tot en met 15 oktober 2006

Regeling	Financieel belang (in mln euro)	
	2004/2005	2005/2006
Steun op de verwerking van mageremelkpoeder	54,1	32,8
Steun op de aflevering van gedroogde voedergewassen (verwerkingssteun)	9,4	5,6
Steun op de aflevering van gedroogde voedergewassen (ontkoppelde steun)	-	6,0
Invoerrechten maniok	0,2	-

Bron: HPA

HOOFDSTUK 8 FINANCIËN

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de financiën van het Productschap Diervoeder. Er wordt aandacht besteed aan de balans en de financiële risico's, de baten en lasten, de financiële relaties en de heffingen.

Balans en financiële risico's

De balans per 31 december 2005 luidde als volgt:

Balans per 31 december 2005 (bedragen in €)

Activa		Passiva	
Financiële vaste activa	3.173.100	Eigen vermogen	
Vlottende activa	9.989.200	<i>Algemene reserve</i>	2.034.200
Liquide middelen	22.400	<i>Bestemmingsreserves</i>	4.651.900
		Totaal eigen vermogen	6.686.100
		Langlopende schulden	-
		Vlottende passiva	6.498.600
Totaal activa	13.184.700	Totaal passiva	13.184.700

De financiële risico's bestaan uit:

- Een bedrag van € 2,5 miljoen ten behoeve van de opkoopregeling varkens die is ingesteld na de MPA-affaire. Dit is het maximale risico en is opgenomen onder de vlottende passiva. In 2006 is dit bedrag terugbetaald aan het Ministerie van LNV.
- Een voorziening van € 26.500 voor dubieuze debiteuren, die is vastgesteld op basis van risicoanalyse. Dit bedrag is in mindering gebracht op de vorderingen, die zijn opgenomen onder vlottende activa.

Baten en lasten en financiële relaties

De totale baten bedragen in 2006 8,6 miljoen euro. Deze zijn voor 68% afkomstig uit financierings- en bestemmingsheffingen. Circa 22% van de baten is afkomstig uit retributies. Dit zijn bedragen die bij bedrijven in rekening worden gebracht voor door het productschap verrichte diensten. Het betreft hier retributies voor de Kwaliteitsdienst Landbouwkundige Laboratoria en retributies die aan certificerende instellingen in het kader van het GMP⁺-certificatieschema. De overige baten bestaan voornamelijk uit de opbrengsten uit verkoop van publicaties van het Centraal Veevoederbureau en de aan het HPA doorbelaste bedragen voor medebewindsactiviteiten.

Door verdere doorvoering van het profijtbeginsel wordt in 2007 verwacht dat het aandeel van de heffingen in de baten zal dalen tot 55%, terwijl het aandeel van de retributies toeneemt tot ruim 35%.

Voorlopige cijfers 2006 (bedragen x €1.000)

Hoofdfunctie Functie	Totaal	Bestuur	Markt	Product en dienst	Arbeid
Baten					
Heffingen	5.827	1.445	561	3.683	138
Retributies	1.878	-	-	1.878	-
Rente	218	68	12	122	16
Overige baten	639	171	31	378	60
Totaal baten	8.561	1.684	603	6.061	214
Lasten					
Personeelskosten	1.497	45	224	1.222	6
Reis-, verblijfs- en representatiekosten, huisvestingskosten en bureaunkosten	347	43	45	259	1
Vergaderkosten	242	40	1	180	21
Financiële relaties	3.465	-	-	3.328	138
Diensten door derden	1.743	503	228	648	364
Overige lasten	102	-314	23	359	33
Totaal lasten	7.396	317	521	5.996	563
Resultaat	1.165	1.367	82	65	-349
Stand van de reserves					
Reserves 1 januari	6.686	2.034	294	3.856	501
Vermogensmutaties	0	-774	-369	843	300
Reserves 31 december	7.851	2.627	8	4.764	452

De lasten bedragen in 2006 € 7,4 miljoen. Bijna een kwart hiervan wordt gevormd door de kosten van het werkapparaat (personeels- en daarmee samenhangende kosten) van het productschap. Financiële relaties maken meer dan de helft uit van de totale lasten. Onder de post Overige lasten is onder andere de doorbelasting van het HPA voor de facilitaire dienstverlening opgenomen. Bij de functie Kwaliteit zijn onder Financiële relaties de bijdragen van de kalvermelkindustrie aan de Stichting Kwaliteitsgarantie Vleeskalversector (SKV) opgenomen ten behoeve van de controle op blank kalfsvlees. Bij de functie Onderzoek heeft het bedrag dat is opgenomen onder Financiële relaties betrekking op subsidies die door het productschap zijn verstrekt ten behoeve van veevoedkundig onderzoek op het gebied van landbouwhuisdieren en op voedingsonderzoek voor vleeskalveren.

Voor 2006 worden de lasten bijna € 400.000 lager ingeschat. Dit is vooral het gevolg van een lager bedrag voor financiële relaties als gevolg van een lagere bijdrage van de kalvermelkindustrie aan de SKV en een lager bedrag aan diensten door derden.

Financiële relaties

Bij het Productschap Diervoeder zijn geen bestuursleden benoemd of functionarissen werkzaam die tevens bestuurlijke functies bekleden in organisaties waarmee financiële relaties worden onderhouden. Bij het aangaan van de financiële relaties is gekeken of deze voldoen aan de PBO-toets:

- het doel van de financiële relatie is herleidbaar tot de taken en bevoegdheden van het productschap, bedoeld in artikel 71 van de Wet op de bedrijfsorganisaties en in zijn instellingsbesluit;
- het doel van de financiële relatie is niet of niet goed te bereiken door middel van financiering door privaatrechtelijke organisaties;
- het productschap kan de desbetreffende activiteiten niet of niet goed zelf uitvoeren;
- de activiteiten komen in beginsel ten goede aan alle ondernemingen waarvoor het productschap is ingesteld, of die behoren tot een bepaalde branche of sector binnen zijn werkingssfeer, en de daarbij betrokken personen;
- er is voorzien in een tijdige evaluatie van de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de financiële relatie.

De belangrijkste financiële relaties zijn:

- Stichting Kwaliteitsgarantie Vleeskalversector, controle op blank kalfsvlees (€ 1.547.700,-).
- Schothorst Feed Research:
 - Verteerbaarheid voedermiddelen (€ 125.800,-).
 - Verbeteren van adaptievermogen en robuustheid van biggen na spenen (€ 15.000,-).
 - Systemische infecties hebben een negatieve invloed op darmgezondheid bij pluimvee (€ 30.000,-).
 - Adaptievermogen/systemische infecties (€ 135.000,-).
 - Mycotoxinen: Zearalenon en vruchtbaarheid van fokzeugen (€ 27.100,-).
- Wageningen Universiteit & Research:
 - Netto-energiesysteem vleesvarkens (€ 10.000,-).
 - Pilotstudie m.b.t. het meten van nutriëntbehoefte onder suboptimale omstandigheden (€ 10.000,-).
 - Voeding, darmflora en immuniteit (€ 100.000,-).
 - Variatie in nutriëntenaanbod (€ 8.800,-).
 - Verwerking van diergeneesmiddelen zonder versleping in de productielijn (€ 46.800,-).
 - Het belang van nutrigenomics voor Nederland BV (€ 80.000,-).
 - Kwantificering van de benutting van ruw- en krachtvoer (€ 145.000,-).
 - Verhogen vetaanzet door het aanbieden van lactose (€ 27.500,-).
- SGS Nederland BV, monitoringsprogramma (€ 84.500,-).
- TNO Kwaliteit van Leven, Ringonderzoeken KDLL (€ 215.000,-).
- STW, Development of solid feed intake in piglets (€ 53.800,-).
- Animal Sciences Group:
 - Resistentie tegen pathogene E.coli bij pasgespeende biggen (€ 32.500,-).
 - Duurmelken van geiten (€ 20.000,-).
 - Vastleggen van mineralen in varkens gevoerd met droogvoer of brijvoer met bijproducten (€ 13.800,-).
 - Welzijnsmeter voor vleeskalveren (€ 56.300,-).

Daarnaast is er nog een financiële relatie met dragende organisaties (vakbonden). Het betreft hier afspraken over de verankering van de factor arbeid in de productschappen. Dit wordt geëffectueerd door de inzet die vakbonden plegen bij de realisatie van projecten in het kader van arbeid en arbeidsomstandigheden.

Heffingen

De heffingen voor 2006 zijn vastgesteld middels de volgende verordeningen:

- Verordening PDV financieringsheffing jaar 2006

- Heffingsverordening PDV fondsen voormengsels, mengvoerders en voedermiddelen jaar 2006
- Heffingsverordening PDV fondsen kunstmelkvoederbereiders jaar 2006
- Heffingsverordening PDV kwaliteitscontrole vleeskalversector jaar 2006.

Met bovenstaande verordeningen heeft het bestuur de volgende tarieven vastgesteld:

Financierings- en bestemmingsheffingen jaar 2006

(in eurocenten per 1.000 kg)

	Financieringsheffing	Bestemmingsheffingen			
		Fonds Kwaliteitsgarantie vleeskalversector	Fonds Veevoedkundig Onderzoek	Fonds Onderzoek en Ontwikkeling vleeskalsector	Fonds Sociale Aangelegenheden
Productie mengvoerders	15,8	-	7,5	-	1,0
Productie concentraten/voormengsels	14,7	-	7,5	-	1,0
Productie huisdiervoeders	13,2	-	-	-	1,0
Productie vleeskalvervoerders	13,2	453,8	-	30,0	1,0
Productie voeders overige kalveren	14,7	-	-	-	1,0
Productie gedroogde bietenpulp	14,7	-	7,5	-	-
Productie gedroogde voedergewassen	14,7	-	7,5	-	-
Productie vochtrijke voedermiddelen	16,8	-	8,6	-	-
Handel in droge voedermiddelen	22,2	-	-	-	-
Handel in vochtrijke voedermiddelen	25,4	-	-	-	-
Toevoegingsmiddelen (per ondernemer)	€ 995,00				

BIJLAGE 1 SAMENSTELLING ALGEMEEN BESTUUR PDV (ZITTINGSPERIODE 2006/2007)

Organisaties van ondernemers:	leden	plv leden
<i>de agrarische voortbrenging</i>		
LTO Nederland	C. Romijn J. Bartelds	F. Mandersloot G. Cardol
<i>de mengvoederindustrie</i>		
Centrale Vereniging voor de Coöperatieve Industrie	H.W.C.M. Flipsen A.C.J.M. Hectors B.J. Ruumpol	F.D. Jorna B. van 't Klooster M.A. Grift
Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie	H.M.P. Fransen H.J. Elderink J.B.R. Witsenboer	vacature A.W. van der Ham G.W.J.M. Versteijnen
<i>de overige diervoeder- en diervoedergrondstoffenindustrie</i>		
Nederlandse Vereniging van Meelfabrikanten Vereniging van Nederlandse Fabrikanten van Eetbare Oliën en Vetten Vereniging van Nederlandse Deconstructoren	C.A. Blomsma	mw C.A. van Vuure
Vereniging van Nederlandse Fabrikanten van Voedertoevoegingen	J. M. van Schaik	H.L. Aalten
Nederlandse Voedingsindustrie Gezelschapsdieren	J.L. Williams	mw M. Engelen-Esman
Overleggroep Producenten Natte Veevoerders	H. Vossebeld	W.J.G. Thielen
<i>de niet-agrarische voortbrenging en de handel in diervoeder- en diervoedergrondstoffen</i>		
Centrale Vereniging voor de Coöperatieve Handel	A. Loman	A.J.M. Merks
Koninklijke Vereniging 'Het Comité van Graanhandelaren'	A.H. Broekema G.P.J. Schouten	M.C.F. Vermeulen mw M.S. Stegehuis
Nederlandse Vereniging van Handelaren in Stro, Fourages en Aanverwante Producten	C.J. van Bloois	vacature
Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie	vacature	vacature
<i>de (pluim)veehouderij</i>		
LTO Nederland	J.M. Scholtens J.A.M. Wijnen	H.J.M. Boelrijk A.E. Spieker

Werknemersorganisaties:	leden	plv leden
FNV Bondgenoten	mw A.M. Ouwehand vacature vacature vacature	

	vacature vacature	
CNV BedrijvenBond	H.H. Deuring R.C. Roelofse C. Neels	W.W. Ramakers R.J. Gijsen R.J. Zwijnenburg
CNV Dienstenbond	C.J. Bartelson	G.B. Rijzinga
De Unie	A. Mijs	C. Elzenga

Samenstelling Dagelijks Bestuur

Werknemersorganisaties:	plv leden	geleding
R.C. Roelofse	vacature	CNV BedrijvenBond
mw A.M. Ouwehand	vacature	FNV Bondgenoten
C.J. Bartelson	A. Mijs	CNV Dienstenbond/ De Unie
Werkgeversorganisaties:		
H.W.C.M. Flipsen	vacature	Mengvoederindustrie
H.M.P. Fransen	vacature	
H. Vossebeld	J.M. van Schaik	Overige diervoederindustrie
J.M. Scholtens	C. Romijn	Veehouderij

voorzitter	Th.A.M. Meijer
plv voorzitter	H.A. de Heus (2006)
plv voorzitter	R.C. Roelofse (2007)
secretaris	J. den Hartog

Sociaal-Economische Raad:

I. Güveç

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport:

A. Ottevanger (plv mw H.G. Stoelhorst)

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit:

mw S. van den Brink

BIJLAGE 2 SAMENSTELLING VAN COMMISSIES (ZITTINGSPERIODE 2006 – 2007)

Organisaties van ondernemers	leden	plaatsvervangende leden
Kalvermelkcommissie		
Nutrifeed	R.A. van Summeren	
Sloten B.V.	G. Siebenga	
Tentego B.V.	R. van Drie	
Alpuro B.V.	H. Boeve	
Navobi B.V.	J. Witsenboer	
Denkavit Nederland B.V.	W.J. Luiten	
Provimi B.V.	B. Koppenaal	
Brons B.V.	L. Brons	
Joosten Products B.V.	G. van den Boomen	
Klaremelk B.V.	A.J. Klarenbeek	
Schils B.V.	J. Verbessert	
Verveka B.V.	C. van Vliet	
Nevedi	vacature	
Productschap Diervoeder	J. den Hartog (voorzitter) J.J. van der Weyden (secretaris)	

Organisaties van ondernemers	leden	plaatsvervangende leden
Adviescommissie Veevoedkundig Onderzoek		
Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie	H.A. Vahl F. van Poppel L.L.M. de Lange L.A. den Hartog	vacature
LTO Nederland	H.J.M. Boelrijk	F. Mandersloot
Koninklijke Vereniging 'Het Comité van Graanhandelaren'	H.B. Perdok Y. Muilwijk	
Overleggroep Producenten Natte Veevoerders	D.G. van Manen H. Tiekstra	E.J. Focker
Productschap Diervoeder	J. den Hartog (voorzitter) M.C. Blok (secretaris)	

Organisaties van ondernemers	leden	plaatsvervangende leden
Begeleidingscommissie Centraal Veevoederbureau		
LTO Nederland	J.H.J. Hartman H.C. in 't Hout H.J.M. Boelrijk	F. Mandersloot J.M. Scholtens A.E. Spieker
Centrale Vereniging voor de Coöperatieve Industrie	vacature	
Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie	L.G.M. van Gils	
Koninklijke Vereniging 'Het Comité van Graanhandelaren'	vacature	
Nederlandse Vereniging van Handelaren in Stro, Fourage en Aanverwante Producten	G.J. Webbink	
Overleggroep Producenten Natte Veevoerders	A. Cazemier	W.J.G. Thielen
Productschap Diervoeder	J. den Hartog (voorzitter) M.C. Blok (secretaris)	

Organisaties van ondernemers en werknemers	leden	plaatsvervangende leden
Commissie Sociaal-Economische Aangelegenheden Diervoedersector		
Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie	J. Snoeijen vacature	
CNV BedrijvenBond	R.J. Zwijnenburg R.C. Roelofse	R.J. Gijsen
FNV Bondgenoten	mw A.M. Ouwehand vacature vacature	
De Unie	A. Mijs	C. Elzenga
Centrale Vereniging voor de Coöperatieve Industrie	D. Slob	
Nederlandse Vereniging van Handelaren in Stro, Fourage en Aanverwante Producten	C.J. van Bloois	
Productschap Diervoeder	J. den Hartog (voorzitter) C. Lommers (secretaris)	

Organisaties van ondernemers	leden	plaatsvervangende leden
Sectorcommissie Landbouwhuisdiervoeders		
Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie	N.W. de Vos J.A. Getkate K. Fuite	vacature
Overleggroep Producenten Natte Veevoeders	D.G. van Manen	W.J.G. Thielen
Koninklijke Vereniging 'Het Comité van Graanhandelaren' Nederlandse Vereniging van Handelaren in Stro, Fourages en Aanverwante Producten	mw M.S. Stegehuis C.J. van Bloois	vacature
LTO Nederland Nederlandse Vakbond Varkenshouders	J.T. Wolleswinkel J.H.J. Hartman H.J.M. Boelrijk W. Zwanenburg	J.A.M. Wijnen L. Loseman J.M. Scholtens J.L. Geurts
Nederlandse Zuivel Organisatie Productschap Zuivel	R.A.M. Montessori J.L. Oosterveld	J.W. Straatsma R.H. Oost
Vereniging van Nederlandse Pluimveeverwerkende Industrie Productschappen Vee, Vlees en Eieren (Vleesindustrie)	P.J.M. Boon	-
Algemene Nederlandse Vereniging van Eierhandel Productschappen Vee, Vlees en Eieren (Eisector)	A. van Dijk E.G.M. Bokkers	- -
Productschap Diervoeder	J. den Hartog (voorzitter) L. Vellenga en mw P. van de Graaff (secretaris)	

Organisaties van ondernemers	leden	plaatsvervangende leden
Sectorcommissie Huisdiervoeders		
Nederlandse Voedingsindustrie Gezelschapsdieren	J.H.M. Laumen J. Williams	mw M. Engelen-Esman
Dibevo	F.A.J. Gort	A. Ploeg
Centraal Bureau Levensmiddelen		
Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie	H. Blok	vacature
Productschap Diervoeder	L. Vellenga (voorzitter) mw C.A.M. Rommens (secretaris)	

Organisaties van ondernemers	leden	plaatsvervangende leden
Centraal College Van Deskundigen Diervoedersector		
Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie	Y. Yntema A. Uittenbogaard	C. Roordink E.M.W. van den Elsen
Overleggroep Producenten Natte Veevoerders	P. van Heeschvelde	M.W.A. Schepens
Nederlandse Vereniging van Meelfabrikanten	J. de Keijzer	D. Barug
Nederlandse Voedingsindustrie Gezelschapdieren	M.J.M. van Bohemen	G.J. Ketel
Vereniging van Nederlandse Fabrikanten van Voedertoevoegingen	G.J. Visser	J. Tolkamp
Vereniging van Nederlandse Fabrikanten van Eetbare Oliën en Vetten Vereniging Verwerkers Slachtbijproducten Vereniging van Nederlandse Deconstructoren Nederlandse Vereniging van Vetveredelingsbedrijven	mw A. Klomp	mw C.A. van Vuure
Koninklijke Vereniging 'Het Comité van Graanhandelaren'	G.P.J. Schouten mw M.S. Stegehuis	vacature G. Ostermeijer
Nederlandse Vereniging van Handelaren in Stro, Fourages en Aanverwante Producten	C.J. van Bloois	
LTO Nederland	H.J.M. Boelrijk	F. Mandersloot
Transport en Logistiek Nederland Koninklijk Nederlands Vervoer	B. Wisselink Mw A. Nelcke E.J. Blook	R.A. Aarse
Ovocom	T. Neijens	vacature
Nederlandse Pluimvee Verwerkende Industrie	vacature	vacature
Algemene Nederlandse Vereniging van Eierhandel	J. van Esch	
Nederlandse Zuivel Organisatie	mw Y. van der Vorst	R.A.M. Montessori
Deutscher Verband Tierfutternahrung e.V-DVT Deutscher Raiffeisenverband e.V-DRV Deutscher Bauernverband Verein der Getreidehändler der Hamburger Börse e.V	A. Benkhoff	R. Bruns
Centraal Bureau voor de Rijn- en Binnenvaart Vereniging van Scheepsbevrachters en Logistieke dienstverleners in de Binnenvaart	H.E. Steinmann	J. Vogelaar
Centraal Bureau Levensmiddelenhandel	J.L. Stegeman	M.J.B. Jansen
Adviserende leden	H.C.A. IJzerman (VOC) J.H.M. Crijns (VOC)	

	vacature (PVE) R.H. Oost (PZ)	
Productschap Diervoeder	J. den Hartog (voorzitter) D.F. Wolters (secretaris) J.P. Kloos (secretaris)	

Organisaties van ondernemers	leden	plaatsvervangende leden
COMMISSIE KWALITEITSBELEID DIERVOEDERSECTOR		
LTO Nederland	J. Bartelds H.J.M. Boelrijk J.H.J. Hartman	G. Cardol J.M. Scholtens F. Mandersloot
Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie	M.J.C. Hessing F. van Poppel F.D. Jorna	P.G.B. de Lange H.A. Vahl vacature
Nederlandse Vereniging van Meelfabrikanten Vereniging van Nederlandse Fabrikanten van Eetbare Oliën en Vetten Vereniging van Nederlandse Deconstructoren Vereniging van Nederlandse Fabrikanten van Voedertoevoegingen	J. de Keijzer mw C.A. van Vuure	J. Tolkamp H.P.G. van Sadelhoff
Nederlandse Voedingsindustrie Gezelschapsdieren	G.J. Ketel	R.A. Plekkringa
Overleggroep Producenten Natte Veevoerders	D.G. van Manen	A. Cazemier
Koninklijke Vereniging 'Het Comité van Graanhandelaren'	mw M.S. Stegehuis H.J. Broekhuizen	vacature mw C. de Groot
Nederlandse Vereniging van Handelaren in Stro, Fourages en Aanverwante Producten	C.J. van Bloois	
CNV Bedrijvenbond FNV Bondgenoten De Unie	vacature	
Productschap Diervoeder	J. den Hartog (voorzitter) L. Vellenga en mw E. van der Boon (secretaris)	

BIJLAGE 3 SECRETARIAAT VAN HET PRODUCTSCHAP DIERVOEDER (PER 31 DECEMBER 2006)

Voorzitter:	Th.A.M. Meijer	
Secretaris:	J. den Hartog MBA	ambtelijke leiding van het secretariaat
Administratief Secretariaat:		
	mw L.H.C. Hillenaar	secretaresse
	mw S.D. Ramsamoedj	secretarieel medewerkster
Bureau Kwaliteitsbeleid:		
	L. Vellenga	bureauhoofd
	mw C.A.M. Rommens	senior beleidsmedewerker
	D.F. Wolters	senior beleidsmedewerker
	mw. E.A.J. van der Boon	beleidsmedewerker
	mw P.D. van de Graaff	junior beleidsmedewerker
	M.M. Hermans	beleidsmedewerker
	mw J. Bouwmeester	beleidsondersteunend medewerker
Bureau Coördinatie Diervoedercertificatie en -controle:		
	J.P. Kloos	bureauhoofd
	mw D. Brkulic	stafmedewerker
	R. Kempenaar	stafmedewerker
	J.B.L.M. van Gestel	stafmedewerker
	mw H.M. Harren	stafmedewerker
	E.C.M. van Bussel	inspecteur-auditor
	M.C.T. Aarts	inspecteur-auditor
Veevoederbureau:		
	M.C. Blok	bureauhoofd
	T. Hoekstra	databankbeheerder
	G.G. Brandsma	veevoedkundig stafmedewerker
	C. van Erve	projectmedewerker
	mw S. Kuijpers	secretarieel medewerkster
Bureau Informatievoorziening en –beheer:		
	Sj. Schaper	bureauhoofd
	mw L. Quillama Torres	frontoffice medewerkster
Bureau Financiën en Markordering:		
	J.J. van der Weyden	bureauhoofd
	mw W.M. Slagboom-Siebelt	administratief medewerkster

BIJLAGE 4: LIJST VAN AFKORTINGEN

AID	Algemene Inspectie
AOVL	Adviescommissie Onderzoek Vleeskalveren
ASG	Animal Sciences Group
ATEX	Atmosphères Explosives
AVO	Adviescommissie Veevoedkundig Onderzoek
CCvDD	Centraal College van Deskundigen Diervoedersector
COKZ	Centraal Orgaan voor Kwaliteitsaangelegenheden in de Zuivel
ci	certificatie-instelling
CVB	Centraal Veevoederbureau
DOS	Databank Ongewenste Stoffen
DRV	Databank Risicobeoordeling Voedermiddelen
DVE	darmverteerbaar eiwit
EOGFL	Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de landbouw
EU	Europese Unie
EVC	Eerder of Elders Verworven Competenties
GMP	Good Manufacturing Practice
GZP	Productschap Granen, Zaden en Peulvruchten
HACCP	Hazard Analysis at Critical Control Points
HPA	Hoofdproductschap Akkerbouw
INRA	Institut Scientifique de recherche Agronomique
ISO	Internationale Standaardisatie Organisatie
KDLL	Kwaliteitsdienst Landbouwkundige Laboratoria
LEF	Landbouw Egalisatie Fonds
LTO	Land- en Tuinbouworganisatie Nederland
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
MINAS	Mineralenaangiftesysteem
Nevedi	Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie
NEN-EN	Nederlands Normalisatie-instituut - Europese Norm
OEB	onbestendig eiwitbalans
PDV	Productschap Diervoeder
PT	Productschap Tuinbouw
PVE	Productschappen Vee, Vlees en Eieren
QS	Qualität und Sicherheit
RvA	Raad van Accreditatie
SER	Sociaal-Economische Raad
SFR	Schothorst Feed Research
SKV	Stichting Kwaliteitsgarantie Vleeskalversector
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu
VWA	Voedsel en Waren Autoriteit

COLOFON

Uitgave
Productschap Diervoeder
Stadhoudersplantsoen 12
Postbus 29739
2502 LS Den Haag
Telefoon 070 - 370 87 08
Fax 070 - 370 84 44
pdv@hpa.agro.nl
www.pdv.nl

Ontwerp en uitvoering
SO creatief, Den Haag

Fotografie
Jan Lankveld

De foto's in dit jaarverslag zijn gemaakt in het kader van de werknemerskrant *Werkvloer*.

ISSN 0920-0339